

9. Anhang

9.1. Unterrichtsprotokolle

Unterrichtsbeobachtung in der Schule von Person E - Mathematikstunde

Ort: ungarisch-englisch zweisprachige Grundschule

Datum: 2.12.2015

Zeit: 8.00-8.45

Klasse: 5.

Anwesend: 27 Schüler

Thema: *Volumen und Oberfläche*

Schritte im Ablauf der Stunde:

8.00-8.05: Organisatorisches

Die Lehrperson liest die Anwesenheitsliste vor und die dafür verantwortlichen Schüler kontrollieren, ob die Hausaufgaben von den Mitschülern fertig sind und ob die Ausrüstungen vollständig sind.

8.06-8.26: Kontrollarbeit

Die Schüler schreiben eine angekündigte Leistungskontrolle. Die Aufgaben sind an der Tafel im Thema Volumen und Oberfläche. Es gibt drei Übungen, zu lösen. Die Lernenden bleiben auf ihren Plätzen. Die Lehrperson geht um die Bänke herum. Wenn die Zeit um ist, sammelt die Lehrperson die Kontrollarbeiten ein.

8.27-8.32: Kontrolle der Hausaufgaben

Die Lehrperson sammelt die von den Lernenden selbst gemachten Spielwürfel ein und dann kontrollieren sie die Hausaufgabenübungen aus dem Buch im Plenum.

8.33-8.42: Neuer Lernstoff

Die Lernenden lernen eine neue Formel, die sie selbst aufgrund des Gelernten erstellen sollen. Das ist eine Volumenberechnung mit einer Unbekannten. Einer von den Schülern schreibt die Formel an die Tafel, ersetzt die Zahlen und zuletzt löst die Aufgabe.

8.43-8.45: Austeilung der Hausaufgabe

Die Lehrperson diktiert die Seitennummer des Kursbuches, wo sich die Hausaufgaben befinden.

Unterrichtsbeobachtung in der Schule von Person E – ungarische Literatur

Ort: ungarisch-englisch zweisprachige Grundschule

Datum: 2.12.2015

Zeit: 9.05-9.50

Klasse: 5.

Anwesend: 27 Schüler

Thema: *Petőfi Sándor: János vitéz*

Schritte im Ablauf der Stunde:

9.05-9.06: Meldungen von den Schülern

Die Schüler berichten über die Abwesenden.

9.07-9.30: mündliche Leistungskontrolle

Insgesamt vier Lernende müssen das Leben von *Sándor Petőfi* wiedergeben. Die Anderen halten ihre Hefte offen und wiederholen den gelernten Stoff. Die Lehrperson achtet auf die sprachliche Formulierung und die Sachkenntnisse auch. Am Ende der Kontrolle korrigiert sie die Schüler und bewertet sie mündlich und dann bekommen die Lernenden eine Note.

9.31-9.47: neuer Lernstoff

Die Lernenden öffnen die Hefte und schreiben den Titel dorthin. Die Lehrperson schreibt den Titel (Die Entstehung und die Gattung des Werkes *János vitéz*) an die Tafel, sie fängt mit den Daten an. Sie schreibt nur die wichtigsten Informationen auf und klärt die neuen Ausdrücke mündlich.

8.48-8.50: Austeilung der Hausaufgabe

Die Hausaufgabe für die nächste Stunde ist, sich den neuen Lernstoff anzueignen.

Unterrichtsbeobachtung in der Schule von Person C – ungarische Literatur

Ort: achtklassiges Gymnasium

Datum: 26.11.2015

Zeit: 8.55-9.40

Klasse: 5.

Anwesend: 32 Schüler

Thema: *Petőfi Sándor: János vitéz*

Schritte im Ablauf der Stunde:

8.55-9.00: Meldungen von den Schülern

Die Lernenden berichten über die Abwesenden und jeder muss den Mangel der eigenen Hausaufgaben melden.

9.01-9.09: Memorierstoffe

Die Schüler können freiwillig die auswendig gelernten Strophen aus dem Werk *János vitéz* vortragen.

9.10-15: Kontrolle der Hausaufgaben

Die Lernenden lesen ihre Lösungen vor und sie kontrollieren die Aufgaben aus dem Kursbuch im Plenum.

9.16-9.25: Vorlesung aus dem Werk *János vitéz*

Zuerst liest die Lehrperson einige Strophen aus dem Werk vor, dann lesen die Lernenden laut weiter. Sie behandeln ein ganzes Kapitel.

9.26.-37: Stilmittel aus dem Werk suchen

Die Lernenden sollen für Personifikation und Periphrasen aus dem Werk Beispiele sammeln. Dann besprechen sie die Aufgabe im Plenum.

9.38-9.40: Austeilung der Hausaufgabe

Die Lernenden sollen Aufgaben aus dem Kursbuch lösen und eine Strophe aus dem neuen Kapitel auswendig lernen.

Unterrichtsbeobachtung in der Schule von Person C – Deutschstunde

Ort: achtklassiges Gymnasium

Datum: 26.11.2015

Zeit: 9.55-10.40

Klasse: 5.

Anwesend: 16 Schüler (getrennter Unterricht)

Thema: *Zeitpunkte*

Schritte im Ablauf der Stunde:

9.55-10.00: Organisatorisches

Die Lernenden berichten über die Abwesenden.

10.00-10.05: Kennenlernspiel

Die Lehrperson wirft einen Ball den Schülern und stellt Fragen an ihnen, damit die Beobachterin die Lernenden kennen lernt. Dann können die Lernenden von der Beobachterin fragen.

10.06-10.14: Zeitpunkte verbinden

Die Schüler bekommen eine Zahl geschrieben und sollen nach den passenden Nummern an der Tafel suchen.

10.15-10.22: Hörverstehen

Die Lernenden öffnen das Kursbuch und lösen das Hörverstehen in Bezug auf Zeitpunkte. Die Kontrolle ist im Plenum.

10.23-10.30: Gespräch zwischen der Lehrperson und der Beobachterin

Die Lehrperson und die Beobachterin führen ein Gespräch. Sie spielen fünf Situationen, in denen sie fünf Zeitpunkte nennen, die die Lernenden ins Heft schreiben müssen. Die Kontrolle ist im Plenum.

10.31-10.38: Partnerspiel

Die Lernenden bekommen ein Situationsblatt in Paaren für Person A und Person B. Sie sollen einander fragen, um die fehlenden Informationen ergänzen zu können.

10.39-10.40: Austeilung der Hausaufgabe

Die Lehrperson schreibt Zahlen mit Nummern an die Tafel. Die Lernenden sollen die Zahlen ins Heft auf Deutsch schreiben.

Unterrichtsbeobachtung in der Schule von Person A – Deutschstunde

Ort: vierklassiges Gymnasium

Datum: 22.11.2015

Zeit: 11.00-11.45

Klasse: 12.

Anwesend: 16 Schüler (getrennter Unterricht)

Thema: *Alle Wege führen nach München*

Schritte im Ablauf der Stunde:

11.00-11.05: Organisatorisches

Die Lernenden berichten über die Abwesenden.

11.06-11.15: Wiederholung des Lernstoffes von der vorigen Stunde

Die Lehrperson diktiert fünf Sätze auf Ungarisch mit den Konjunktionen obwohl und trotzdem und die Lernenden sollen im Heft Übersetzungen auf Deutsch machen. Die Besprechung ist im Plenum sowohl auf Ungarisch als auch auf Deutsch.

11.16-11.30: Textverstehen

Die Lernenden sollen einen Text aus dem Kursbuch allein lesen und dann lösen sie in Paaren dazu Aufgaben im Buch lösen. Die Besprechung folgt im Plenum.

11.31-11.40: Neue Grammatik

Die Lehrperson schreibt einen Satz mit *um...zu* und einen Satz mit *damit* an die Tafel. Zuerst sollen die Lernenden die Verwendung selbst bestimmen, dann klärt die Lehrperson die Unklarheiten auf Deutsch und zuletzt besprechen sie diese Grammatik auf Ungarisch im Plenum. Sie lösen dazu eine Aufgabe aus dem Kursbuch im Plenum.

11.41-43: Neue Sätze bilden

Die Lernenden bilden einen Satz mit *um...zu* und einen mit *damit* allein im Heft. Einige lesen ihre Lösungen vor.

11.44-11.45: Austeilung der Hausaufgabe

Die Lehrperson diktiert die Hausaufgabe aus dem Kursbuch.

9.2. Interviewfragen

Fragebogen für Lernende - Interjúkérdések tanulók részére

1. Férfi/ nő
2. Melyik országból származol?
3. Mióta élsz Magyarországon?
4. Hány éves vagy?
5. Melyik iskolába jársz?
6. Milyen nyelveken beszélsz, milyen nyelveket tanulsz/ tanultál?
7. Milyen célokra használod ezeket a nyelveket?
8. Otthon, családi környezetben milyen nyelven beszéltek?
9. Milyen célokra használjátok ezeket a nyelveket? Melyik nyelven milyen témákról beszéltek? Tudsz mondani konkrét példákat?
10. Gyermekkorodban milyen nyelven beszéltek otthon?
11. Néztél meséket gyermekkorodban? Milyen nyelven?
12. Amikor te még nem tudtál olvasni, milyen nyelven olvastak fel neked? Ki olvasott fel neked? Emlékszel, milyen meséket?
13. Ki vigyázott rád, amikor a szüleid dolgoztak?
14. Mit csináltatok akkor?
15. Milyen nyelven beszéltek?
16. Mikor és hol tanultál meg magyarul? Ki tanította neked először a magyar nyelvet?
17. Az iskolában tanulsz magyar mint idegen nyelvet? Milyen gyakran van ez a foglalkozás?

18. Fel tudod tenni kérdéseidet ezeken az órákon?
19. Az anyanyelvedet vagy a magyart használod többször a hétköznapiakban? Milyen célokra? Miért?
20. Vannak nehézségeid a magyar nyelvvel? Ha igen, milyen nehézségek? Mondj konkrét példákat!
21. Szoktál olvasni? Milyen nyelven?
22. Van-e valamilyen módszered, stratégiád, hogy könnyebben megértsd ezeket a műveket?
23. Ha magyarul olvasol, akkor készítesz az anyanyelveden jegyzeteket?
24. Ha az anyanyelved olvasol, készítesz hozzá magyar nyelvű jegyzeteket?
25. Milyen tárgyakból van nehézséged? Mit gondolsz, ez azért van, mert nehezen megy a magyar nyelv használata vagy a tantárgy nehéz számodra?
26. Milyen idegen nyelveket kell még az iskolában jelenleg tanulnod?
27. Mióta tanulod ezeket a nyelveket?
28. Ezeket a nyelveket te választottad? Miért?
29. Fontosnak tartod a nyelvtanulást? Miért?
30. Véleményed szerint, tudsz ezeknek a nyelveknek a segítségével egymásra építeni?
Segíti az egyik a másikat? Van olyan, amikor egy szó egy másik nyelvből ismerős?
31. Ismered a többnyelvűség fogalmát?
32. Mit jelent ez számodra?
33. Hogyan viszonyulsz az általad beszélt nyelvekhez? Melyik áll hozzád legközelebb?
Miért?
34. Milyen nyelven tanulsz saját magadnak otthoni környezetben?
35. Fejleszted az anyanyelvedet? Hogyan?
36. Miért fontos/ nem fontos ez?
37. Ha jobban beszélnél magyarul, sikeresebb lennél az iskolában?
38. Vannak problémáid ezeknek a nyelveknek a tanulásával?
39. Úgy érzed, hogy ennyiféle nyelv ismerete egy jó lehetőség számodra a jövőben?
Szeretnél velük a későbbiekben foglalkozni?
40. Vannak az osztályodban más migráns gyerekek is? Milyen nemzetiségűek?
41. Milyen nyelven beszéltek, ha ketten vagytok? Miért?
42. Milyen nyelven beszéltek, ha van ott legalább egy magyar társatok?
43. Ha nehezen megy a magyar nyelv, akkor tudod-e más nyelven tartani osztálytársaiddal a kapcsolatot?

44. Segítenek az osztálytársaid a nyelvi megértésben vagy a tantárgyi felkészülésben?
45. Mit gondolsz, elég segítséget kapsz az iskolától a beilleszkedéshez?
46. Mit gondolsz, elég befogadóak veled az osztálytársaid, az iskolád?
47. Van lehetőség az osztályodban a saját országodat, kultúrádat, nyelvedet bemutatni?
Ha igen, milyen formában?
48. Ha nincs, akkor szívesen élnél ezzel a lehetőséggel?
49. Ki választotta neked az iskoládat?
50. Fontos volt az, hogy legyenek más migráns gyerekek is az iskolában?
51. Kapsz segítséget mástól iskolán kívül? Ha igen, akkor milyen jellegűt, milyen gyakran?
52. Ha az iskolában kapsz egy hivatalos dokumentumot, akkor ki tudod tölteni vagy szükséged van hozzá fordításra?
53. Ha a szüleidnek kell egy dokumentumot elvinned és kitöltened, előfordul-e, hogy te segítesz nekik a megértésben?
54. Előfordul, hogy neked kell a szüleid és a tanárok között fordítanod/ tolmácsolnod?
Említs konkrét példákat! Ezt te hogyan éled meg?
55. Milyen középiskolában szeretnél továbbtanulni? Miért?
56. Szeretnél egyetemen tanulni? Miért?
57. Segítenek a szüleid az iskolaválasztásban?
58. Mióta vagy a mentorprogramban?
59. Milyen jellegű segítséget kapsz ott? Milyen gyakran segítenek neked?
60. Milyen nyelven beszéltek a közös programokon általában?
61. – ha csak a saját származási országodból vannak körülötted?
62. – ha van legalább egy magyar?
63. – ha több a magyar és ketten vagytok a saját országodból?
64. – ha több nemzetiség van egyszerre jelen és a saját országodból is vannak körülötted?
65. Csak a program segítségével veszel részt kulturális programokon vagy érdeklődsz a magyar kultúra iránt más keretek között is? Ha igen, akkor hogyan, mit teszel meg érte, hogy jobban megismerd?
66. Mit gondolsz, elegendő segítséget kapsz a programban?
67. Mit várnál még el? Milyen segítséget?
68. Szeretnéd még jobban beszélni a magyar nyelvet? Mit teszel meg ennek érdekében?
69. Mit jelent számodra a mentorprogram?
70. Mi okozza számodra a legnagyobb nehézséget jelenleg?

Fragebogen für Eltern - Interjúkérdések szülők részére

1. Férfi/ nő
2. Mióta él Magyarországon?
3. Milyen céllal érkezett Magyarországra?
4. Mennyi időre tervezett, amikor megérkezett Magyarországra?
5. Most meddig szeretne maradni?
6. Milyen végzettsége van?
7. Mit dolgozik jelenleg Magyarországon?
8. Mit dolgozott korábban a saját hazájában?
9. Mennyit dolgozik naponta?
10. Mennyi szabadideje van?
11. Milyen nyelveken beszél?
12. Milyen szinten beszéli ezeket a nyelveket?
13. Hol használja ezeket a nyelveket?
14. Hol tanult meg magyarul?
15. Tanul-e jelenleg valamilyen formában magyarul?
16. Amikor először Magyarországra érkezett, milyen nyelven kezdte meg a tartózkodással kapcsolatos hivatalos ügyintézését?
17. Hogyan tudott munkahelyet, iskolát találni? Kapott-e segítséget valahonnan?
18. A saját, otthoni környezetében milyen nyelven beszél?
19. Milyen célokra használja a magyar nyelvet?
20. Milyen célokra használja az anyanyelvét?
21. Figyel-e arra, hogy milyen nyelven beszél gyerekéhez? Van-e ebben tudatosság?
22. Mindkét szülő ugyanazon a nyelven beszél a gyerekhez?
23. Mikor, milyen nyelven beszélnek otthon?
24. Milyen témákról beszélgetnek ezeken a nyelveken?
25. Ismeri a többnyelvűség fogalmát?
26. Segíti-e abban a gyermekét, hogy többnyelvű lehessen? Hogyan?
27. Milyen előnyökkel járhat Ön szerint a többnyelvűség?
28. Az iskolában milyen nyelveken tanul gyermeke?
29. Segített a nyelvválasztásban? Miért ezeket a nyelveket választották?
30. Fontosnak tartja az idegennyelv-tanulást? Miért?
31. A magyart vagy saját anyanyelvét tartja fontosabbnak gyermeke számára?
32. Tájékozottnak érzi magát a magyar iskolarendszerről? Elégedett vele? Miért?

33. Milyen nyelven tanul gyermeke?
34. Ön tud segíteni neki a tanulásban?
35. Milyen nyelven?
36. Hogyan választott iskolát gyermeke számára? Segített ebben valaki? Fontos volt az, hogy más migráns gyerekek is tanuljanak ott?
37. Tud kommunikálni az iskolával? Milyen nyelven?
38. Megérti a hivatalos dokumentumok szövegét? Ha nem, akkor ki segít a fordításban?
39. Ki tudja-e tölteni ezeket a dokumentumokat? Ha nem, akkor ki segít a kitöltésben?
40. Előfordult már, hogy gyermeke fordított önnek magyar nyelvről az anyanyelvére? Milyen szituációban?
41. Hogyan élte ezt meg Ön?
42. Segíti önt valamilyen formában az iskola? Kap elegendő támogatást?
43. Előfordult már, hogy segítséget kért az iskolától? Ha igen, milyen segítséget?
44. Előfordult már, hogy az iskola felajánlotta valamiben a segítségét? Ha igen, miben?
45. Részt szokott venni iskolai programokon? Miért?
46. Vannak gyermekének magyar barátai?
47. A családnak vannak magyar barátai?
48. Hogyan értesült a mentorprogramról?
49. Miben segítenek ott gyermekének?
50. Kér más segítséget is gyermeke számára? Ha igen, akkor kitől és milyen gyakran?
51. Tájékozottnak érzi magát a lehetőségeiről Magyarországon?
52. Hol szeretné elképzelni saját gyermekét 10 év múlva?
53. Ön választotta ki számára a középiskolát? Milyen szempontból vizsgálta a lehetőségeket?
54. Szeretné, hogy gyermeke egyetemen tanuljon tovább? Miért?
55. Kitől és milyen segítséget várna még el?
56. Jelenleg mi okozza a legnagyobb nehézséget számára?

Fragebogen für eine Lehrperson - Interjúkérdések egy tanár számára

1. Férfi/ nő
2. Mióta tanít?
3. Milyen saját nyelvtanulói tapasztalata van?
4. Tudja-e hasznosítani ezeket? Hogyan?
5. Mióta tanít migráns gyerekeket?

6. Lát-e vonzerőt a migráns tanulók nyelvtanulásában? Miért?
7. Gondolja-e, hogy ez lesz a jövő, a nyelvtanárnak ez is feladata?
8. Hogyan viszonyul ehhez a feladathoz Ön?
9. Miben látja a legnagyobb különbséget nyelvtanárként a magyar és a migráns tanulókkal való bánásmód között?
10. Szokott-e velük differenciáltan dolgozni?
11. Van-e valamilyen bevált módszere, ha migráns tanulóval találkozik? Kérem, számoljon be róla!
12. Van-e valamilyen bevált tananyag számukra, amit tud alkalmazni? Kérem, számoljon be róla!
13. Biztosít-e számukra az iskola valamilyen felzárkóztatást? Ha igen, milyen jellegű?
14. Mennyire jellemző, hogy a szülők megkeresik Önt a fogadóórájában?
15. Milyen elvárásaik vannak a szülőknek az iskolával szemben?
16. Milyen elvárásaik vannak a szülőknek a tanárokkal szemben?
17. Milyen elvárásaik vannak a szülőknek a saját gyerekeikkel szemben?
18. Tudnak-e kommunikálni? Hogyan?
19. Előfordult-e már, hogy a tanuló közvetített Ön és egy szülő között?
20. Általánosságban mit gondol, mennyire könnyű vagy nehéz a migráns tanulók beilleszkedése a magyar oktatási rendszerbe?
21. Mekkora hangsúlyt fektetnek a szülők a nyelvfejlesztésre? Hogyan látja ezt Ön?
22. Ön szerint mennyire könnyű vagy nehéz ezeknek a gyerekeknek elsajátítani az egyes tárgyak szaknyelvét? Lát-e magyar anyanyelvű társaikhoz képest különbséget? Tud-e ebben Ön segíteni?
23. Mit gondol, milyen változtatást igényelne az iskolarendszer, hogy könnyebb legyen ezeknek a gyerekeknek megfelelni az iskolai elvárásoknak?
24. Mit gondol, mit tehetne meg ennek érdekében még az iskola?
25. Mit gondol, mit tehetne még meg Ön mint pedagógus? Milyen lehetőségekre/támogatásra lenne szüksége, hogy ez sikerüljön?
26. Jelenleg tanít-e migráns tanulókat?
27. Van-e lehetőség az osztályban vagy az iskolában olyan alkalmakra (pl.: projektnapokra), ahol a gyerekek kölcsönösen bemutatják egymásnak saját kultúrájukat?
28. Ön fontosnak tartja/ tartaná-e ezt? Miért?
29. Mennyire befogadóak az osztálytársak a migráns tanulókkal szemben?

30. Előfordult már, hogy segítséget nyújtottak társaiknak a tanulásban?
31. Vannak-e tanári tapasztalati, miként lehet a magyar nyelvtanulókat nyitottá tenni a migráns tanulók felé?
32. Vannak-e tanári tapasztalati, miként lehet a migráns nyelvtanulókat nyitottá tenni a magyar származású tanulók iránt?
33. Mit gondol, mennyire aktuális ez a téma? Fontosnak tartja, hogy foglalkozzanak vele?
34. Mit gondol, lehet-e pozitív hatással a migráns gyerekek többnyelvűsége a magyar anyanyelvű tanulók fejlődésére?

9.3. Transkriptionen

Person A:

Melyik országból származol? Kínából. Mióta élsz Magyarországon? 2008 óta, szóval már hat éve. Milyen nyelveken beszélsz? Kínaiul, magyarul, angolul meg németül. Ezen kívül tanulsz valamilyen nyelven? Nem. Tanultál korábban más nyelvet? Nem. Milyen célokra használsz ezeket a nyelveket? Inkább napi kommunikációra. Melyiket? Hát így beszélgetés, hát barátkozásra. A kínait vagy a magyart használsz inkább? Attól függ, hogy kivel beszélek. Például akkor a barátaiddal milyen nyelven beszélsz? Ha éppen kínaiak, akkor inkább kínaiul beszélek velük. Ha magyarok, akkor természetes magyarul. Otthon, a családi környezetben milyen nyelven beszéltek? Kínaiul és dialekt. Miről beszélgettek általában otthon, milyen témákról? Tudsz mondani konkrét példákat? Tehát, ha hazaérsz az iskolából, akkor miről beszéltek? Hogy este mit eszünk, és aztán ami napi dolgokról beszélgetünk kicsit és aztán csak tanulok. Mert egy év ezelőtt nagyon sokat beszélgettünk az üzletről, mert sok dolgot kell intéznünk, hogy mit kell csinálni tovább. Majd ha bemegyünk önkormányzatba, mit kell csinálni tovább. Mit kell fordítani. Amikor kicsi voltál, otthon milyen nyelven beszéltek? Akkor is kínaiul? Inkább dialekt, mert faluban éltem akkor és ott nagyjából csak vagy a többség csak dialekt beszélgetnek. Néztél meséket, amikor kicsi voltál? Inkább rajzfilmeket. Milyen nyelven? Kínaiul. Most nézel még? Most hát múlt héten kezdtem, az a szivacs. Magyarul? Nem. Kínaiul? Nem, angolul. Mert nem tudom, hol lehet magyarul filmeket megnézni. Amikor még nem tudtál olvasni, amikor kicsi voltál, akkor olvastak fel neked? A szüleid vagy valaki olvasott neked? Nem. Ki vigyázott rád, amikor a szüleid dolgoztak? Inkább az anyukám, mert ő nem dolgozott, csak apukám egyedül dolgozott külföldön. Mit csináltak akkor, amikor még kicsi voltál és még nem jártál óvodába? Emlékszel rá? Nem tudom, csak, nem sokat, csak játszottunk a homokozó. Mikor és hol tanultál meg magyarul?

Ki tanította meg neked a nyelvet először? Itt magyar és kínai két tannyelvű általános iskolában, ott jártam két évet. Ott van egy Gabi néni, aki tanította nekem magyarul. Az iskolában jelenleg tanulsz magyar mint idegen nyelvet? Igen. Milyen gyakran? Hetente kétszer. Tudnak neked segíteni ezeken az órákon? Igen. Hasznos, úgy érzed? A hétköznapiakban az anyanyelved, tehát a kínait vagy a magyart használod többet? Fél-fél. Mire használod őket, tehát az iskolában ott inkább melyiket használod? Magyarul, mert csak magyar diákok vannak ott. Általában délután és hétvégén beszélsz kínaiul, vagy mikor? Amikor otthon vagyok és kimegyek kínai barátommal. Hétvégén? Hétvégén, az is csak otthon. Vannak-e nehézségeid a magyar nyelvben, hogy érzed? Van. Mi megy nehezebben, hogy érzed? Hát inkább nyelvtani, otthon csak önmagában tanultam nyelvtan részeket, de nem tudom használni, hogy így szóban nem tudok olyan folyékonyan beszélgetni. Pontosan használni nyelvtan dolgokat. Szoktál-e olvasni? Magyarul? Ha szoktál, akkor az a kérdésem, hogy milyen nyelven? Ritkán. Ha olvasol, akkor milyen nyelven? Angolul. Magyarul és kínaiul nem szoktál? Nem. A kötelező olvasmányokat például az iskolában? Nem járok magyarórára. Nem kell jánom. Ha egy magyar szöveget olvasol, akkor ezt hogyan tudod megérteni? Hát csak olvasom és közben, ha van ismeretlen szó, akkor kiszótárazok, aztán folytatom tovább. Akkor milyen nyelven készítesz jegyzetet hozzá? Jegyzetet csak magyarul. Ha megnézed a szót, akkor kínai szótárban nézed meg? Igen. Még nincs olyan, hogy magyar szó, magyar jelentés, még nincs. Ha kínaiul olvasol, akkor nem szoktál hozzá magyarul fordítást csinálni, csak úgy gyakorlásképpen? Nem. Milyen tárgyakból van nehézséged, vagy van-e egyáltalán? Töri. Mit gondolsz, ez azért van, mert a magyar megy nehezebben, tehát, hogy magyarul kell tanulni vagy azért, mert a tantárgy maga nehéz? Mert magyarul kell tanulni. Például történelmet hogy tanulsz? Hát most van egy mentorom, ő magyarázza el nekem az anyagokat, szóval így fejemben marad az egész. A történelmet, amikor olvasod, akkor csak magyarul tanulod vagy más nyelveken is? Csak magyarul. Kínaiul egyáltalán nem? Nem. Ha valamit nagyon nem értesz, akkor sem nézel utána kínaiul? Vagy ilyen nincs? Hát ha valamit nagyon nem értek, akkor felmegyek interneten és megkeresem, az akkori dolgokat. Milyen nyelven? Kínaiul. Milyen idegen nyelveket kell jelenleg most az iskolában tanulnod? Németül, angolul. Mióta tanulod ezeket a nyelveket? Hát az angolul Kínában már tanultam egy évet és itt, amikor idejöttem egy évet nem tanultam, szóval nem tudom akkor, hogyan számít. Hát akkor kb. öt éve folyamatosan. És a németet? Azt három éve. Ezeket a nyelveket te választottad, vagy ezeket tudtad választani, nem volt más lehetőség? Hát volt más lehetőség, csak gondoltam ez a kettő nyelv többen használnak. Fontosnak tartod a nyelvtanulást, azt hogy idegen nyelveket tanuljunk? Hát fontos. És miért fontos szerinted?

Mert, így több embert ismerhetsz, és több esély van az életben a munkát tekintve. Mit gondolsz, ezek a nyelvek, hogy ennyiféle nyelven tanulsz, ez egy segítség? Tehát mondjuk, ha van olyan szó, amit azért értesz meg, mert már tanultad egy másik nyelven, segít-e az, hogy te négy nyelvet beszélsz? Szerintem segít, mert az angolórán a tanárnő magyarul tanítja az angolul és így van angol szó és magyar fordítás. Így közben magyarul is lehet tanulni. A németóra is így megy. Volt már olyan, hogy az angol segített abban, hogy a német szöveget megértsd? Vagy volt olyan szó, amit felismertél, hogy angolul is így van? Például Freund-friend? Volt ilyen? Igen. És ez jó érzés, amikor ilyeneket látsz? Hát igen, könnyebben lehet megtanulni azt a szót. Tudod-e, hogy mit jelent az, hogy többnyelvűség? Szerintem az az ember, aki több nyelvet tudja. Te is egy ilyen ember lehetnél, vagy lehetsz. Élnél te ezzel a lehetőséggel, szeretnél te is többnyelvű lenni? Igen. Miért fontos szerinted? Mert egyszer láttam egy mondást, hogy aki hány nyelvet beszél, az hány ember vagy. Ez tetszett neked? Igen. Amiket beszélsz nyelveket, melyik áll hozzád a legközelebb, melyik az, amit legjobban szeretsz? Németül. A németet jobban szereted, mint a kínait vagy a magyart? Hát még amikor kínaiul és magyar. Tehát legjobban a kínait szereted? Igen. És miért? Mert nekünk Az az anyanyelv. Ez egy különleges nyelv, a világon egyetlen nyelv, amelyik nagyon szép és csodálatos. A magyar is ilyen, nem? Csak az nem anyanyelv. A német miért tetszik jobban, mint a magyar és angol? Nem tudom, talán alaposan tanultam és jól tanította a tanárnő a suliba. Szóval amikor először jártam németórára és nekem tetszik...tetszett. Otthon, amikor tanulsz, akkor milyen nyelven sajátítod el a tananyagot? Milyen nyelven kell tanulnod vagy milyen nyelven tudsz tanulni, amikor hazamész és leülsz és másnapra felkészülsz, milyen nyelvet használsz? Magyarul és kínaiul. És milyen arányban? Hát magyarul a legtöbb és még angolul is. (Van olyan tárgy, amit angolul tanulsz.) A kínait csak akkor, ha nem értesz valamit? Igen. Az iskolában hogy érzed, ha még jobban beszélnél magyarul, akkor könnyebben menne a tanulás és jobbak lennének az eredményeid? Igen. Milyen most az átlagod? Magyar nyelvtanból négyest kaptam és a többi az ötös. Hát az nagyon szép! Hát mivel jószívű a tanárok. Vannak-e nehézségeid az idegen nyelvek tanulásával, tehát amikor angolt vagy németet kell tanulni, az nehezebben megy-e? Nem. Az könnyű számodra? Mert egyszer már tudtál egy idegen nyelvet tanulni, akkor a más nyelvet tudod már, hogy hogyan kell tanulni. Az, hogy ennyi nyelvet beszélsz jelenleg, azt ugye már te is említetted, ezt a lehetőséget a későbbiekben, mit szeretnél csinálni, szeretnél tovább foglalkozni ezekkel a nyelvekkel, vagy milyen célod van ezekkel a nyelvekkel? Hát csak annyit tudom, hogy munkában lehet használni és ha mész Németországba, ott is lehet kommunikálni. Hol szeretnél élni a későbbiekben? Svájcorszában. (Svájcban) Miért pont ott? Hát ez egy

semleges ország, és magas a GDP, sok látnivaló van ott. Meg szép a hely. És nem szeretnél visszamenni Kínába? Kínába csak látogatni szerintem. De Magyarországra? Itt csak látogatni. Csak ilyen utazás vagy ilyesmi. Vannak más külföldiek is az osztályodban? Nincs, csak, aki szülei egy magyar és egy olasz, így vegyes vér diák. Volt kettő, aki Amerikából jött, de visszamentek. Az osztálytársaiddal, akkor mindig magyarul beszélsz? Igen. Az iskolában nincs is olyan, akivel kínaiul beszélsz? Van. Ha van olyan, hogy nem értesz meg valamit magyarul, akkor az osztálytársaid tudnak neked segíteni? Igen. Hogyan segítenek? Hát magyaráznak és mutogatnak. Volt már olyan, hogy korrepetáltak, vagy segítettek valamiben? Korrepetálás inkább a tanárok, a diákok közül nem nagyon, mert az első évben van olyan anyagot, amit nem értem és kértem a tanárnőtől korrepetálást és ő szívesen tartja. Akkor délutánonként segített neked? Igen. Elég segítséget kapsz ahhoz, hogy be tudj illeszkedni ebbe a közösségbe? Hogy érzed? Az, hogy kicsit nehezebben megy a magyar nyelv, abban segítenek neked eleget? Az iskola például eleget segít vagy többet kellene? Szerintem még többet kellene. Miben? Így osztály együttműködés. Nem olyan jó az osztályközösség? Nem tudom, csak egy ilyen kicsi széthúznak. Ennek mi az oka általában? Nem tudom, mert ha van egy esemény, vagy olyan dolgok, hogy az egész osztály kell csinálni, hát ők nem annyira akarnak. A kapcsolat jó, csak a közösségi program nem annyira lelkesek részt venni. És te lelkes vagy lelkesen elmész ezekre a programokra? Én sem. Vannak barátaid az osztályban? Van. Jól kijössz az osztálytársaiddal? Közepes. Segítőkések veled, mindig, ez elmondható általában? Igen. Volt-e arra lehetőség, hogy a saját országodról beszélj az iskolában, az osztályodban, hogy esetleg Kínáról vagy a kínai nyelvről? Van olyan lehetőség osztályban, igen. Tudsz konkrét példát mondani? Igen. Egy év vagy két év ezelőtt volt egy olyan óra, hogy angolul kell tartanod egy előadást. És bármit lehet. Én egy kínai megyéről tartottam egy előadást. Szívesen beszélsz saját országodról? Igen, szívesen. Esetleg szeretnél még többet, mondjuk, ha évente lenne lehetőség, lenne egy ilyen nap, amikor be lehetne mutatni, akkor szívesen részt vennél ezen? Nem nagyon, mert nem vagyok olyan aktív. Szerinted ez fontos, hogy mi is megismerjük a ti kultúrátokat? Fontos. Ki választotta neked a mostani iskolát? Ki választotta? Apukám. Miért? Mert azt mondta nekem, hogy ez egy jó iskola, és aki itt végzett és jó egyetemre jutott tovább, szóval ide jelentkeztem. És szívesen jelentkezted ide, te is egyetértettél ezzel? Igen. Az, hogy más külföldiek is legyenek az iskolában, vagy az osztályban erre gondoltatok vagy ez nem volt fontos? Vagy mondjuk a ti kínai barátaitok? Inkább a külföldiek, nem kínaiak, mert hogyha sok kínai diákok van az osztályban, akkor csak kínaiul használsz, és nem magyarul. Nem is akartál olyan iskolában menni, ahol kínaiak az osztálytársaid, hogy a magyart gyakorolhasd? Ha akarok magyarul fejlődni, akkor inkább egy

magyar osztályba akarok járni. Kapsz más segítséget is az iskolán kívül valakitől a tanulásban? Mentoromtól. És milyen gyakran? Hetente kétszer. Miben segítenek neked? Törít és angol. Ha az iskolában kapsz egy hivatalos dokumentumot, akkor ki tudod azt tölteni egyedül? Megérted a szövegét? Igen. Nincs szükséged fordításra, minden szót megértesz vagy valamikor szükséged van fordításra? Valamikor. És akkor a kínai nyelvet használod? Igen. Ha a szüleidnek kell elvinni egy dokumentumot az iskolából, akkor ők ki tudják azt tölteni, vagy segítened kell? Segítenem. Te fordítod le? Igen. Nem tudnak a szüleid magyarul? Nem. Egyáltalán nem? Vagyis otthon senki sem tudja magyarul. Én kívül. Akkor a szüleid meg a tanárok között hogyan tudtok kommunikálni? Ők nem járnak értekezletre, ebbe a suliba még sose. Akkor hogyan tudják meg, hogy mi történik az iskolában? Ők bíznak bennem, hogy én jó tanuló vagyok, ezért csak annyit kell mondanom nekik, hogy milyen a jegyek. Voltak már az iskolában egyébként a szüleid? Igen. Ebbe a gimiben, amikor jelentkeztem és az anyukám idejött velem. Volt már olyan, hogy neked kellett fordítani a szüleid és valaki között, magyar-kínai? Nem nagyon, de általános iskolában volt. Ez furcsa volt neked, vagy már megszoktad? Már megszoktam. Milyen érzés az, hogy a szüleid nem tudnak magyarul? Nem is akarnak megtanulni? Nem, mert nehéz nekik, főleg ilyen idősök. Szeretnél-e továbbtanulni egyetemen? Igen. Melyik egyetemen? Talán BME. Miért szeretnél egyetemen tanulni? Mert akarok jó a jövőben. Tehát egy jó munkát szeretnél majd? A szüleid, ebben, hogy milyen egyetemet válassz, ebben segítenek? Ezt te döntöd el? Igen. Megkérdezed a véleményüket? Hát ők csak tanácsolnak, hogy melyik jobb. Akkor, amit te választasz, azt támogatják? Igen. Mióta vagy a mentorprogramban? Már egy éve. Már említetted, hogy most jelenleg történelmet és angolt tanítanak neked, a közös programokon általában milyen nyelven beszéltek? Kínaiul és magyarul. Ha csak kínaiak vannak körülötted, akkor milyen nyelven beszéltek? Kínaiul. Miért? Nem tudom, talán hogyha magyarul beszélünk, akkor kicsit furcsa érzés, ha ők is beszélnek magyarul, akkor én is beszélek. Ha van ott egy magyar, meg legalább 3-4 kínai akkor milyen nyelven beszéltek? Ha magyarral beszélek, akkor magyarul, de főleg kínaiul. Ha több a magyar, és csak ketten vagytok ott kínaiak akkor milyen nyelven beszéltek? Hát velük magyarul is... Hétvégén, például amikor együtt voltunk, mindenki ott volt, milyen nyelven beszéltek? Szírek, kínaiak, vietnámiak, magyarok. Kínaiul. És miért nem magyarul, hiszen az a közös nyelve mindenkinek, az volt a közös bennetek? Nem tudom. Nem is szerettek ilyenkor magyarul beszélni? Hát én szívesen magyarul beszélni, csak nővérem nem, és ő nem tudja magyarul. A programon kívül részt vesz-e más kulturális programokon? Nem. Érdeklődsz a magyar kultúra iránt? Milyen hagyományok vannak, milyen szokások, érdekel ez téged? Igen. És szoktál valamit megtenni annak érdekében, hogy

jobban megismerd? Hát ilyen nemzeti ünnep és van olyan fesztivál, ilyen magyar néptánc. Mit gondolsz, elegendő segítséget kapsz a mentorprogramban? Igen. Lenne még elvárásod, hogy valamit, amit még szeretnél és szívesen megkapnád? Még több segítség vagy másmilyen segítség? Ha többször is találkozhatnánk hetente. A mentoroddal? Igen. Szeretnéd-e még jobban beszélni a magyar nyelvet? Igen. Mit teszel meg ennek érdekében? Csak magyarul beszélek. Mindig? Magyar szövegeket és magyar regényeket olvasok. Szeretsz olvasni magyar regényeket? Vagy ez ritkán? Ritkán. Hogyha jó az a könyv, és érdekes. Mit olvastál már, milyen magyar könyvet? Még egyet sem. De szeretnél? Igen. Mit jelent számodra a mentorprogram? Segítség. Mi okozza most jelenleg neked a legnagyobb nehézséget itt Magyarországon? A nyelv. Hány éves vagy? 19.

Person B:

Hány éves vagy? 19 most. Melyik országból jöttél? Kínából. Mióta élsz Magyarországon? 5 éve. Milyen nyelveken beszélsz? Kínaiul, angolul, magyarul és németül. Ezen kívül tanultál más nyelvet korábban? Igen. Milyen? Franciául. És már nem tanulsz? Nem. Hol tanultál a franciául? Az angol iskolában. Kínában? Nem itt. A mostani gimnázium előtt? Igen. Melyik iskolában? (egy nemzetközi gimnáziumban) Szeretted a franciát? Szerettem. És már azt nem akarod tanulni? Nincs egy jó tanár. Mikor használsz ezeket a nyelveket, amiket most említettél? Melyiket használsz igazából? Magyarul és angolul. Azokat hol? A magyar, minden nap az iskolában, és máskor is. Például hol? Például ha, vásárolni megyünk, ilyesmi. Kínaiul mikor beszélsz? Amikor otthon vagyok. A barátaiddal is kínaiul beszélsz? Igen. Általában miről szoktatok beszélgetni otthon? Üzletről, ilyesmi és a gazdasági élet. A gazdaságról is? Igen. Kínaiul? Igen. A magyar gazdaságról, a kínai gazdaságról vagy mindegyikről? Mindegyikről. Téged ez érdekel? Igen, és Kínában van egy barát és az nagyon így érdekel gazdaság. Amikor kicsi voltál, akkor is mindig kínaiul beszélgetek otthon? Nem, a dialektust. Te néztél meséket, amikor kicsi voltál? Igen. Milyen nyelven? Kínai. Milyen meséket néztél? Japán meséket. Amikor te még nem tudtál olvasni, akkor olvastak fel neked? Igen. Milyen nyelven? Kínai. Ki olvasott fel neked? Nagyanyám. Emlékszel ezekre a mesékre? Nem annyira. Ki vigyázott rád, amikor a szüleid dolgoztak? Nagyszüleink és a nagynéni. Akkor mit szoktatok csinálni? Ha hétvégén van, akkor mentünk valahova valahova kirándulni és fotózni. Amikor nagyon kicsi voltál, akkor sokat olvastak ők neked vagy inkább mesét néztél? Inkább mesét. Velük milyen nyelven beszélgetek? Kínaiul vagy dialektust? Amikor még nem ment iskolába, akkor dialektus, utána mindig kínaiul. Hogy tudjad gyakorolni? Nem, csak jobban szeretem. Mikor és hol tanultál meg magyarul illetve ki

tanította meg neked? Először volt az ELTE magyarórák, de az késő este van, szóval nem tanulok sok. Az iskolában most tanulsz magyar mint idegen nyelvet? Igen. Heti hányszor? Hát négyszer. Akkor nem kell menned a magyarórákra, arra nem jársz egyáltalán? Nem. Ezeken a magyar mint idegen nyelv órákon hányan vagytok? Hárman. Milyen nemzetiségűek? Szírek. És jó? Tudsz ott tanulni? Igen, jó. Az anyanyelved, vagy a magyart használod többet a hétköznapiakban? Magyar. Magyarul többet beszélsz? Igen. Hétvégén is beszélsz magyarul? Hétvégén, néha. Vannak nehézségeid a magyar nyelvben? Aha, sok. Miben például, konkrétan? Mi az, ami nehéz? Nyelvtan és a beszélgetés és hogy, hogy kell leírni. Igen. Szoktál olvasni? Szoktam. Milyen nyelven? Kínai és angolul. Magyarul nem? Nem. Miket olvasol? Kínai az mese, az valami iskolába kell tanulni olvasni, kötelező olvasmány. Azokat olvasod angolul? Angolul és kínaiul is. Ha sokat olvasol és tudsz beszélni a gazdaságról, akkor a kínai nyelvvel is sokat foglalkozol, tehát továbbra is jól beszéled. Igen. Fontos az, hogy gyakorold? Igen, nagyon fontos, de most sok a kínai karaktert nem tudom leírni. Elfelejtetted? Igen. És akkor ezeket szoktad gyakorolni? Nem. De ha olvasol, akkor emlékszel rájuk? Igen, csak, ha gyorsan kell leírni. Ha olvasol angolul, akkor csak angolul olvasol, vagy ha nem értesz egy szót, akkor más nyelven? Nem, csak angolul. Akkor magyarul egyáltalán nem kell olvasnod? Nem, de szeretném, csak nem szoktam. Milyen tárgyakból van nehézséged? Töréből. Mit gondolsz, ennek mi az oka, a magyar miatt nehéz, hogy a nyelvet nem beszéled még elég jól, vagy azért, mert maga a tárgy nehéz? A magyar miatt. Milyen idegen nyelveken kell az iskolában tanulnod? Német és angol. Mióta tanulsz ezeken a nyelveken? Németül kettő éve és angolul egy év. Már Kínában is tanultál? Igen, Kínában még általános iskolában. Miért ezeket a nyelveket választottad illetve te választottad őket, vagy kötelező volt? Angol volt kötelező, de a német lehet választani. Miért ezt a nyelvet választottad? Csak szeretem. Csak tetszett? Fontos szerinted a nyelvtanulás? Igen. Miért? Mert valamikor megyek valahova és lehet használni. (külföldön) Az, hogy ennyi nyelvet használasz és már tanultál, az segítség? Tehát valamikor egyik nyelv segíti a másikat, tehát tudod, hogy ezt azért tudod, mert már egy másik nyelvből tanultad? Segítség. Például mikor érezted ezt? Tudsz egy konkrét példát mondani, hogy melyik az a nyelv, amiből könnyebben tanulod a másikat? Hát az angol. Ha angolul tanulsz, akkor melyik nyelvhez tudod hasonlítani? A német és a francia. Tudod-e, hogy mit jelent a többnyelvűség? Igen. Te is ilyen többnyelvű ember lehetnél, hogyha még egy kicsit a magyart fejlesztenéd. Szeretnél többnyelvű lenni, szeretnél ezzel élni? Szeretnék nagyon. Miért? Miért jó ez szerinted, ha valaki többnyelvű? A jövőben lehet használni. Melyik az a nyelv, amelyiket a legjobban szereted, azok közül, amiket most említettél, tehát amiket már tanultál? Szeretem német és

angol. Ha választanod kellene egyet, ami legfontosabb lenne a számodra, akkor melyik lenne az? A kínai. Miért? Amikor megyek Kínába, akkor kell használni. Vissza szeretnél menni Kínába? Ott van dolga, akkor szívesen megyek. De hol szeretnél élni később? Nem tudom. Amikor otthon tanulsz délutánonként, akkor milyen nyelven szoktál tanulni? Angolul és magyarul. És ha nem értesz valamit, ha meg kell keresned valahol, akkor használod a kínai nyelvet vagy nem? Ha van olyan szó, nem tudom, csak angolul keresem. Tehát egynyelvű szótárat használasz? Ha magyar az nem tudom, akkor kínaiul keresem. Milyen volt a tavalyi év végi eredményed az iskolában? Körülbelül 4,5. Ha jobban beszélnél magyarul, akkor jobb lenne az eredményed az iskolában? Sokkal. Miből nem sikerült az ötöst elérni? Töri. Említetted, hogy tanulsz németül és angolul. Ezekkel vannak nehézségek, vagy ezek könnyen mennek? Angolul az könnyen megy, német az kicsit nehéz. Az, hogy ennyi nyelven beszélsz, az szerinted a későbbiekben, ha majd munkát keresel segítség lesz? Igen, segítség. Van az osztályodban más külföldi is? Van kettő szírek. És velük milyen nyelven beszéltek? Van mikor angolul, van mikor magyarul. Mikor beszéltek pl. angolul? Ha nem tud magyarul beszélni, akkor angolul beszélünk. Ha ott van még egy magyar is, akkor is angolul? Igen. Jól beszéltek, akkor angolul mindannyian az osztályban? Igen. Az osztálytársaid, ha te nem értesz meg valamit magyarul, akkor segítenek neked? Igen, segít. Milyen nyelven? Magyarul. Volt már olyan, hogy tantárgyban kellett segíteniük, tehát hogy valamelyik osztálytársad történelemből, vagy matematikából? Nem, van, amikor én segítség neki a matek. Az iskolától elég segítséget kapsz szerinted ahhoz, hogy be tudj illeszkedni? Igen. Az osztálytársaid, ők is ugyanígy mindig segítenek, ha szükséged van rá? Néha. De volt már olyan, hogy negatív dolog történt? Nem jöttek el, szóval, amikor kérdezem neki, nem mondott semmit. Mert nem akartak vagy csak lusták? Csak lusták. Volt-e olyan lehetőség, vagy van-e olyan lehetőség, amikor te bemutathatod a saját országodat? Vagy valamilyen kulturális program vagy a nyelvedről, vagy az országról? Nem volt. Nem volt ilyen soha? Nem volt, de karácsonykor fogok. Miről? A kínai nyelvről? Igen. Milyen nyelven fogod ezt az előadást tartani? Angolul. Miért nem magyarul? Kicsit nehéz. Angolul jobban beszélsz akkor, mint magyarul? Igen. Szívesen mutatod be a nyelvet, szívesen fogsz róla beszélni, van hozzá kedved? Igen. Ki választotta ezt az iskolát, amiben jelenleg tanulsz? Szüleim. És te örülsz neki, hogy ebbe az iskolába jársz? Amikor először voltam itt, nem olyan szimpatikus, előző iskola jobb és nagyobb. A szüleid miért ezt az iskolát választották? Azt mondták, nem kell olyan sok a fizetés, mindenki egysúlyú (egyenlő) és jól tanítanak az iskolában. Fontos volt az, hogy legyenek más kínaiak is az iskolában vagy ilyennel nem foglalkoztatok? Ilyennel nem. Az iskolán kívül kapsz-e más segítséget? Igen. Kitől? Mentorok. Milyen gyakran és miből

segítenek neked? Egy héten egyszer és angolból segítség. Ha az iskolában kapsz egy hivatalos dokumentumot, akkor azt te ki tudod tölteni egyedül magyarul? Nem. Ki tud segíteni neked akkor? Anyukám. Anyukád tud magyarul? Igen, nagyon szépen beszél. Apukád? Nem, ő nem. Ő nem tud? Tud, csak egy picit. Akkor ezek szerint, ha a szüleidnek küldenek levelet, akkor azt anyukád meg tudja írni. Tud válaszolni, ki tudja tölteni ezeket a hivatalos iratokat? Igen. Az édesanyád tudja a kapcsolatot tartani az iskolával? Igen. Szokott járni szülői értekezletre? Május volt szülői értekezlet. De akkor tud beszélni rendesen magyarul? Nem kell neked fordítani? Nem kell. Szeretnél továbbtanulni egyetemen? Igen. Miért? Mert fontos nekem. Miért? Kell egy diploma és utána lehet, hogy jól keresek. Ebben, amikor majd egyetemre fogsz választani, segítenek a szüleid? Nem ők csak azt mond, jó egyetemre kell menni. Az mindegy, hogy mi leszel? Tanár, orvos? Az mindegy. Mióta vagy a mentorprogramban? Fél éve. Milyen nyelven beszéltek általában a közös programokon? Magyarul. A közös programokon, igazából? Kínai. Főleg akkor, ha csak kínaiak vannak körülötted, ugye? Ha ott van legalább egy magyar, akkor milyen nyelven beszéltek? Kínaiul. Ha többen vagytok, több a magyar és csak ketten vagytok kínaiak, akkor egymás között? Kínaiul. Most, hogy egyszerre sokféle nemzetiség volt jelen, magyar, kínai, szír akkor milyen nyelven beszéltek? Magyarul. Mindig? Néha kis angolul. Kivel beszéltél angolul például? A szírek. Csak a programban veszel részt ilyen kulturális programokon vagy te is érdeklődsz a magyar kultúra iránt? Érdekel a magyar kultúra. Hogyan szoktál érdeklődni, tehát mit teszel meg érte? Milyen programokra mész el? Nem megyek el sehova. Csak szeretném megismerni? Igen, csak szeretném. Szerinted az is fontos, hogy mi is megismerjük a te kultúrádat? Igen. Elég segítséget kapsz a programban? Igen. Szeretnél még több segítséget, másfajta segítséget? Igen. Például? Több német segítséget. A magyar nyelvet szeretned jobban beszélni? Igen. Ennek érdekében még mit tudsz megtenni? Tehát ugye jársz különórára, benne vagy a mentorprogramban, még valamit szeretnél csinálni vagy úgy gondolod, hogy ez elég? Szeretném külön magyarórát, szeretem gyorsabban és jobban tanul magyarul. Ha több idő lesz, akkor? Igen. Mit jelent neked ez a mentorprogram? Segítség, ha szükség van rá. Jelenleg Magyarországon mi okozza neked a legnagyobb nehézséget? Az időjárás. Nehéz megszokni? Kissé hideg van. De ennek ellenére szeretsz itt lenni? Szeretek.

Person C:

Hány éves vagy? Tíz éves vagyok. Melyik országból származol? Vietnám. Mióta élsz Magyarországon? Itt születtem. Milyen nyelveken beszélsz? Magyarul beszélek, vietnámiul, és latint tanulok meg a németet is tanulom. Korábban tanultál még valamilyen nyelvet, vagy

csak ennyit? Hát ennyit. Mikor melyik nyelvet használod és hol használod őket? Amikor például otthon, amikor jönnek át a vietnámiak vagyis az ismerősök, akik vietnámiak akkor vietnámiul beszélek velük és hogyha magyarokkal találkozom, akkor magyarul beszélek velük. És mindennap használod mindkét nyelvet? Hát, igen. Amikor hazaérsz az iskolából, milyen nyelven beszélsz? Áttérek vietnámira. Miről szoktatok beszélgetni, amikor hazajössz? Tudsz mondani példákat? Például, amikor hazamegyek az iskolából, akkor megkérdezik, hogy milyen jegyed vannak, és ilyesmi témákról beszélünk. Amikor kicsi voltál, akkor is mindig vietnámiul beszéltek hozzád? Igen. Néztél meséket, amikor kicsi voltál, vagy még mindig nézel meséket? Attól függ, hogy most már ilyen nagyobbaknak van-e. Milyen nyelven nézed ezeket a meséket? Magyar, de van, amikor este például, akkor a vietnámi csatornán nézem, akkor van egy ilyen felnőtti film és akkor azt nézem, mert az gyerekeknek is jó. Az ilyen olyasmi, hogy egy ilyen életrajz féleség, hogy ezek most rosszak voltak, akkor a rendőrök pedig elkapják vagy hogy például egy ember már nagyon régóta elvesztette a szüleit, és akkor összetalálkoznak és akkor nagyon boldogok lesznek meg ilyesmi. Milyen magyar meséket szoktál nézni, régebben amikor kicsi voltál, miket szerettél nagyon? Ilyen rajzfilmeket szoktam nézni leginkább, például nem tudom. Például magyar népmese. Szereted azokat? Igen. Mikor kicsi voltál, és még te nem tudtál olvasni, akkor szoktak neked olvasni? Igen, például az a kacsás, amikor van egy anyakacsa, és vannak tojásai, kikelnek, de van egy ilyen rút kiskacsa. Ez volt a kedvenced? Akkoriban igen. Magyarul vagy vietnámiul? Magyarul. Ezt ki olvasta fel neked? Hát úgy volt, hogy amikor volt bébiszitterem, akkor ő szokott. Tehát, amikor volt bébiszittered, ő olvasott neked magyarul? Igen. És még mit csináltak a bébiszitterrel? Hát volt neki macskái és akkor vele szoktam játszani. Mikor négy éves voltam, akkor még engedélyezte a gépezést, és akkor megmutatott ilyen játékokat. Hol tanultál meg magyarul, emlékszel erre? Annyira már nem. Az iskolában te rendszeren magyar órára jársz, és nincsen magyar mint idegen nyelv órád, ugye? Igen. Szerinted a magyart, vagy a vietnámit használod többet a hétköznapiakban? Mondjuk az iskolában leginkább a magyart használom, mert ott egész végig magyarokkal találkozom. Otthon, amikor hazaérek, vagy reggel amikor elindulok az iskolában, akkor meg mindig vietnámiul beszélek. Hogy érzed, van olyan, ami nehezen megy a magyar nyelvben? Például olyanok, mint a rokon értelmű szavak. A szinonimák? Igen. Nehezebben megy? Szoktál olvasni? Igen. Milyen nyelven? Hát vietnámiul is, de az nehezebben megy, és magyart is meg a németet is. De mondjuk egy könyvet? Igen, német könyvet szoktam, magyart is, de a vietnámit, azt nem nagyon, mert az nehezebben megy. Ha a vietnámi nehezebben megy, akkor van valami, amit hogyha nem értesz, akkor mit szoktál csinálni, kitől kérsz segítséget vagy akkor azt kihagyod, milyen

módszert használasz? Szoktam járni vietnámi tanulásra, és ott tanulok vietnámiul írni meg olvasni is. Mikor magyarul olvasol, akkor el szoktál rajta gondolkodni, hogy az hogy van vietnámiul? Azt nem szoktam nézni. Ha vietnámiul olvasol, akkor leírod, hogy mit jelent egy szó magyarul, hogyha esetleg nem ismered? Nem szoktam. Van olyan tárgy, ami nehezebben megy neked az iskolában? Például a latin, mert az például még új és akkor az nehezebben megy. Másból, van nehézség? Egyelőre nincs. Milyen nyelveket tanulsz az iskolában? Latin, német és magyar. Mióta tanulsz latinul illetve? Latin, amikor gimnáziumba vagyok, mert ugye nemrég lettem és akkor kezdettől fogva, onnan kezdtem el. A németet meg már elsős korom óta tanulom. Ezeket a nyelveket te választottad, vagy kötelező volt? Hát a latin az kötelező volt abban az iskolában, és a német az véletlenszerűen volt, mert ugye angolt akartam csak hogy nem volt több hely az iskolában és ezért németet kellett, és akkor így jött létre, hogy németet tanultam. A latin pedig, hogy gimnáziumba mentem és pont abban az iskolában latinul kellett tanulni. Szerinted fontos a nyelvtanulás? Szerintem igen. Szerinted miért fontos? Hogy legalább beszélgethessek azokkal, akikkel más nyelven beszélnek, például ha találkozna egy némettel, akkor még le tudnám fordítani annak, aki nem értene. Szerinted, az, hogy ennyi nyelven beszélsz, az segítség, tehát amikor azért ismersz fel egy szót, mert ezt már láttad a németben, tehát, hogy össze tudod-e kötni ezt a tudást? Hát igen, de valamelyiket azért nem szoktam úgy csinálni, hogy megtanulom ezt, de egy másik nyelven megcserélem, hanem például, hogy ezt megtanulom és nem annyira tudom akkor nem cserélem meg a másik nyelven, hanem például elfelejtem valahogy. Tudod, hogy mit jelent az, hogy többnyelvűség? Arról csak az jut eszembe, mintha egy ember, akinek a szülei kettő vagyis úgymond az egyik az apukája például német, a másik pedig angol és akkor ő pedig mind a kettő. Így van. Ilyesmire gondolhatok. Ugye te is lehetnél egy ilyen gyerek, hiszen magyarul is nagyon szépen beszélsz, és a szüleiddel viszont vietnámiul beszélsz. Szerinted ez fontos, hogy többnyelvű lehessél? Érdekel téged? Nem annyira érdekel, csak az a lényeg, hogy tudok beszélni. Melyiket szereted a legjobban, a négy nyelv közül, amiket említettél? Hát leginkább az anyanyelvet szeretem. A vietnámit? Igen. Miért? Mert ugye olyan nemzetséggű vagyok és akkor a szüleimmel is tudnék beszélni vietnámiul, meg nekem úgy jobb. Amikor hazajössz az iskolából délutánonként, milyen nyelven tanulsz? Milyen nyelven tanulod meg az anyagot, magyarul vagy vietnámiul? Magyarul. Szerinted, ha még jobban beszélnél magyarul, akkor jobb jegyeid lennének az iskolában? Talán. Nehezen megy neked az idegen nyelv tanulása, a németé és a latiné? Igen, de leginkább a latin. Szerinted, az, hogy ennyi nyelvet beszélsz, a későbbiekben hasznos lehet számodra? Szerintem igen. Miért? Mert ugye, ha több nyelven beszélek, akkor másokkal is beszélhetek, például azokkal, akik azon a nyelven beszélnek,

mint, amit én tanulok. Vannak az osztályodban más vietnámi gyerekek is? Igen. Mennyi? Egy, de ha úgy nézzük az egész iskolában több is van. Milyen nyelven szoktál velük beszélgetni, hogyha kell? Hát ugyanúgy magyarul. Nem szoktatok vietnámiul beszélni? Nem. Csak például olyan, amikor úgy játszadunk, hogy a többiek ne tudják meg, hogy mit beszélünk, akkor vietnámiul beszélünk, de az nagyon ritkán van. Volt már ilyen? Igen. És akkor miről beszéltek? Például olyanról, hogy játszadunk le ezt a játékot, például, hogy épp UNO-zunk, de ez csak egy példa és akkor megbeszéljük vietnámiul, hogy mit kell csinálni, hogy mink van és akkor úgy tudjuk legyőzni az ellenfelet. Az iskolában szerinted elég segítséget kapsz a tanuláshoz? Igen. Az osztálytársaidtól? Ők is segítenek neked? Volt már olyan, hogy kellett? Például van olyan szó, amit nem tudtam németben, és akkor ők segítettek, mert vannak olyanok, akik jobban tanulták meg a németet, mint én és akkor tőlük tudok tanulni. Volt már olyan, hogy Vietnámról vagy vietnámi nyelvről beszéltél az iskolában, korábban, nemcsak most? Nem szoktam én, csak mindig sokszor azt kérdezik tőlem, hogy mit jelent ez, meg az, és akkor talán elmondom, de talán nem. Lenne kedved ahhoz, hogy bemutasd a saját országodat, tarts róla egy kiselőadást? Mondjuk nem is nagyon tudok róla valamit. A nyelvről, arról sokat tudsz, mert tudod beszélni? Azt tudom. Szerinted fontos lenne, hogy megismerjék az osztálytársaid a vietnámi nyelvet és az országot? Szerintem nem annyira, mert ugye nekem mindegy hogy tudják-e vagy nem, mert nekik a saját anyanyelvük fontosabb és akkor én inkább azt csinálom, hogy inkább a saját anyanyelvük legyen fontosabb, mintha most mondanék a sajátomról. Ki választotta neked a mostani iskoládat? Az anyukám. De az is csak segítséggel, mert úgy volt, hogy szóbelizni akartunk, úgyhogy ilyen próbaként, hogy megtudjam, hogy milyen a szóbeli, de közben meg mások mondták neki, hogy az egy jó erős iskola és akkor úgy történt, hogy anyukám betett abba az iskolába. Fontos volt az szerinted, hogy más vietnámi gyerekek is legyenek az iskolában? Szerintem az nem fontos, az a lényeg nekem, hogy tanulhassak. Egy kicsit jobb lenne, ha például azt mondaná valaki, hogy sokan mondják a régi suliban, hogy kínai vagyok és akkor legalább ő még besegíthet, így akkor ő is nem az. Akkor így ketten vagyunk, egy osztályban vietnámiak és így talán segítünk egymásnak ilyenkor. Hogyha kapsz az iskolában egy hivatalos dokumentumot, akkor azt ki tudod te egyedül tölteni vagy kell hozzá segítség? Attól függ, hogy nehéz-e vagy nem. De nyelvileg általában megérted, nem? Igen. Hogyha a szüleidnek kell hazahoznod, akkor azt ők egyedül ki tudják tölteni? Valamikor megkérdezik, hogy mit jelent ez, meg az. Akkor te le tudod azt fordítani? Igen. Volt már olyan esetleg, hogy a tanár és a szüleid között kellett fordítanod valamit? Az még a régi suliban volt. Az furcsa volt, hogy neked kellett fordítani? Már megszoktam. Olyan sokat kell? Nem annyira sokat,

csak mindig megkérdezi az anyukám, hogy mit akar mondani a tanár, ezzel például, hogy ezt kell csinálni és akkor én meg mondom, hogy ilyenkor mit kell. Te szeretnél egyetemen tanulni? A mostani tudással nem, de attól függ, hogy a jövőben. Ha majd befejezted a gimnáziumot, utána szeretnél? Igen. Miért? Nem tudom, valamiért jobb, hogy ilyen több évet elmegyek a sulival, és akkor majd azután pedig a szüleimmel dolgozhatok, meg ilyesmik. Mit szeretnél dolgozni? Hát leginkább orvos, de hogyha az nem sikerül, akkor megpróbálok mást, de hogyha az sem sikerül, vagy az, amit nem tudok, akkor legalább a szüleimnek segítek. Segítenek neked mindig abban a szüleid, hogy melyik iskolába menj? Igen. Szerintem úgy is van, hogy én nem választok, hanem csak ők választanak. Te nem szeretnél beleszólni abba, hogy te mit akarsz tanulni? Nem. Neked jó az, amit ők választanak neked? Mióta vagy a mentorprogramban? Két éve. Milyen jellegű segítséget kapsz ott illetve milyen gyakran? Hát sokszor. Hetente egyszer. Miben segítenek neked? A magyarban, meg, hogy pl. az iskolában a házikat meg ilyesmiket. A közös programokon általában milyen nyelven beszéltek? Magyar. Ha van körülötted egy-két vietnámi, akkor milyen nyelven beszéltek? Akkor is magyar. Ha vegyesen van ott mindenki, kínaiak, vietnámiak, szírek? Akkor is. Nem szoktatok egymás között vietnámiul beszélni? Nem. Szerinted elég segítséget kapsz ebben a mentorprogramban? Igen, például a hétfői az sokat mond, hogy milyen volt Kecskeméten, meg hogy ott van a legnagyobb hangszergyűjtemény, legalább megtudom, hogy hol mik vannak, meg hogy hogy csinálják, meg ilyesmik. Sokat megtudsz a magyar kultúráról is például nem? Igen. Van úgy, hogy mondjuk saját magadtól akarod megismerni a magyar kultúrát? Szokásokat vagy nevezetességeket egyedül is meg szoktál nézni vagy csak ilyen közös programokon? Szüleiddel? Valamikor. De mondjuk szerintem, csak a programokon. A szüleiddel nem szoktatok? Nem. Ők inkább úgy csinálják, hogy más országba mennek, például nemrég volt olyan, hogy Németországba mentünk, meg Csehországba, Ausztriába. Akkor ott csinálunk valamit. Még szeretnél több segítséget kapni vagy szerinted elég segítséget kapsz? Szerintem kell. Miből? Azt nem tudom, de biztos valamiből kell. Szeretnéd még jobban beszélni a magyar nyelvet? Vagy szerinted elég jól beszéled? Nekem csak inkább a szavak érdekelnek itt mostanában. Akkor ennek érdekében mit teszel meg, hogy minél több szót ismerj? Hát például, ha több magyarral beszélek, akkor valamelyik mondhat olyanokat, olyan szavakat, amiket nem ismerek. Mit jelent számodra ez a mentorprogram? Segítséget. Mi az, ami a legnagyobb nehézség neked, most hogy érzed? Itt Magyarországon. Nem tudom. Van nehézség, vagy most neked jó? Nekem most jó. Köszönöm szépen!

Person D:

Hány éves vagy? 16. Melyik országból származol? Vietnámból. Mióta élsz Magyarországon? Március 2013. Milyen nyelveken beszélsz és milyeneken tanulsz? Vietnámiul, angolul és egy kicsit magyarul és egy kicsit németül. Milyen célokra használod ezeket a nyelveket? A vietnámit a családban használom. A magyart és az angolul az iskolában használom. Otthon a szüleiddel milyen nyelven beszéltek? Csak vietnámiul. De az öcsém magyarul. Te tanítod az öcséd akkor magyarra? Nem, ő tanít engem. A szüleid egyáltalán nem tudnak magyarul? Csak egy kicsit. Vietnámiul miről szoktatok beszélni otthon, amikor hazamész? Tanulásról és mindenről. Amikor kicsi voltál, milyen nyelven beszéltek otthon? Vietnámi. Néztél meséket, amikor kicsi voltál? Igen. Milyen nyelven? Angolul és felirattal. Amikor még nem tudtál olvasni, olvastak fel neked meséket? Igen. Vietnámiul? Igen. Emlékszel ezekre a mesékre? Például? Spongyabob. Amikor kicsi voltál, akkor ki vigyázott rád, amikor a szüleid dolgoztak? A nagymamám. Vele mit szoktatok általában csinálni? Játszottunk. Vele is vietnámiul beszéltek? Igen. Mikor tanultál meg magyarul és hol? Tavaly és iskolában és mentorokkal és a nagybátyámmal. Az iskolában van neked magyar mint idegen nyelv? Van. Akkor nem kell járnod magyarórákra? De, kell. Hányszor van magyar mint idegen nyelv órád? Háromszor. Ott tudnak neked segíteni? Segít magyarul, tanít engem magyar nyelv, de nem irodalom. A magyart vagy a vietnámit használod többet a hétköznapiakban? A magyart. Van nehézségeid a magyarban? A kiejtés és sok szavak. Szoktál olvasni? Igen. Milyen nyelven? Vietnámiul, angolul és magyarul. Figyelsz arra, hogy az anyanyelved is fejleszd? Igen, mert beszélek a vietnámi. Sok könyvet olvasol vietnámiul? Nem könyvet, hanem novellákat. Tudod használni a nyelveket, hogy ennyi nyelven beszélsz? Tehát, amikor olvasol, csak arra az egy nyelvre koncentrálsz? Csak egy nyelvet. Amikor magyarul olvasol, készítesz hozzá jegyzeteket valamilyen nyelven? Igen, angolul és magyarul mindig. Ha vietnámiul olvasol, akkor? Nem, mert értem. Van olyan tárgy, ami nehezebben megy az iskolában? Töri és földrajz. Szerinted ez azért van, mert a magyar nehéz vagy mert a tantárgy nehéz? A magyar. Az iskolában most milyen nyelveken tanulsz? Német és angol. Mióta tanulsz angolul és németül? Németül tavaly és angolul négy éve. Ezeket a nyelveket te választottad vagy kötelező? Angol kötelező, német választottam. Miért a németet választottad? Mert Németországban van barátom. Szerinted fontos a nyelvtanulás? Igen. Miért? Mert ha valamikor megyek valahova, akkor tudok használni. Van olyan, hogy ez a sok nyelv, amit ismersz, segít egymásban? Felismersz egy szót, mert ismered egy másik nyelvből? Igen. Vietnámi-magyar? Van hasonlóság? Nincs. Tudod, mit jelent az, hogy többnyelvűség? Igen. Szerinted ez jó dolog lenne? Mert megyek egy külföldi ország, akkor tudok beszélgetni. Nem

kell, aki mindig fordít. Melyik az a nyelv, amit a legjobban szeretsz? Angolul, mert ezt jól tudom. Amikor hazamész iskola után, akkor milyen nyelven tanulsz? Csak magyar, angol és német. Milyen volt az iskolai eredményed? Jók. Csak a kémia nem olyan jó. Kettést kaptam. Szerinted, ha jobban beszélsz magyarul, akkor jobbak a jegyeid? Az angol és a német könnyen megy? Könnyen. Az, hogy ennyi nyelven beszélsz, az hasznos lehet a jövőben? Miért? Mert tudok keresni munka, ha tudok sok nyelvet. Vannak az osztályodban más külföldi gyerekek is? Igen, kínai. Velük általában milyen nyelven beszélsz? Magyarul és angolul. A magyar osztálytársaitok is tudnak jól angolul? Valaki jó, valaki nem. Ha ott van, akkor milyen nyelven beszéltek? Magyar és angol. A magyar osztálytársaiddal milyen nyelven beszélsz? Tavaly angolul beszélgettünk, de idén magyarul beszélgettünk és ha nem tudok valamit, akkor magyaráz. Segítenek neked az osztálytársaid? Igen. Volt olyan, hogy segítettek tanulni is? Kémia és fizika is. Az iskolában elég segítséget kapsz? Nem elég. A magyar nyelv sok nyelvtan. Sok szó. Az osztályfőnököd elég segítséget ad neked? Igen. Volt olyan, hogy Vietnámról vagy a vietnámi nyelvről tartottál előadást az osztályodban vagy az iskolában? Nem. Szeretnél? Nem, mert nem szeretek beszélgetni sok ember előtt. De szerinted fontos lenne, hogy megismerjük az országot? Nem. Ki választotta neked a mostani iskolád? A bátyám. Miért? Mert azt hiszi, hogy orvos leszek. Fontos volt az, hogy más külföldi gyerekek is legyen az iskolában? Nem tudom. Az iskolán kívül kapsz segítséget? Igen. X, nagybátyám és Y. Milyen gyakran? Kedden, szerdán. Milyen tárgyakból? Minden, amikor van dolgozat, akkor én mondom neki. Ha az iskolában kapsz egy hivatalos dokumentumot, akkor azt te ki tudod tölteni? Nem. Ki segít? Nyáron X, szoktam találkozni vele. A szüleid ki tudják tölteni? Nem. Akkor ki segít? A nagybátyám. A tanárok és a szüleid volt már, hogy te fordítottál? Nem én, hanem az öcsém van egy magyar nagymama. Ő tud magyarázni. Szeretnél egyetemen továbbtanulni? Igen. Milyen egyetemen? Corvinuson. Miért? Mert kétnyelvű és láttam az ismerősöm ott tanult. Szüleid segítenek abban, hogy hol tanulj? Nem, a nagybátyám. Ő mit dolgozik? Irodában. Mióta vagy a mentorprogramban? Tavaly. Miből segítenek? Mindenből. A közös programokon általában milyen nyelven beszéltek? Magyar és angolul. Csak vietnámiak vannak ott? Vietnámi. Ha van ott egy magyar? Angolul. Ha több a magyar? Magyarul. Ha mindenféle nemzetiség van? Angolul. Csak a programmal mész kulturális programra vagy érdekel a magyar kultúra? Érdekel. Mit szoktál csinálni? Mozi. Szerinted elég segítséget kapsz a mentorprogramban? Igen. Szeretnél még többet vagy ez elég? Többet. Milyen segítséget szeretnél még kapni? Kiejtés és szókincs. Szeretnéd még jobban beszélni a magyar nyelvet? Igen. Ezért jársz sokat moziba? Igen. Mit

jelent számodra a program? Segítség. Mi okozza neked most a legnagyobb nehézséget? Beszélni. Mit szeretnél még kapni Magyarországtól? Tanulni.

Person E:

Hány éves vagy? Tizenegy. Mióta élsz Magyarországon? Itt születtem. Szeretnél-e később itt élni Magyarországon, ha felnőtt leszel? Attól függ. Mitől? Hogy hogy hozza az élet. Milyen nyelveken beszélsz? Orosz, magyar és angol. Milyen nyelveken tanulsz jelenleg? Angol, magyar. Milyen célokra használod ezeket a nyelveket? Hogy beszéljek külföldön, meg Magyarországon is. Jó, de például hétköznapi kommunikációra, tanulásra. Melyik nyelvet, mire? Angolt azt külföldieknek, magyart azt hétköznapra. Otthon milyen nyelven beszéltek? Orosz, magyar. Kivel milyen nyelven? Apa orosz-magyar, anya magyar. Mikről szoktatok beszélgetni általában, például oroszul? Sport. Mi a kedvenc témád, amiről szoktatok beszélgetni? Sport, foci. Amikor kicsi voltál, milyen nyelven beszéltek otthon? Csak oroszul. Néztél meséket, amikor kicsi voltál? Igen. Milyen nyelven? Oroszul. Amikor te nem tudtál olvasni, olvastak fel neked? Mesét? Mesekönyvből, igen. Milyen nyelven? Oroszul. És ki? Apa és anya. Emlékszel, milyen meséket? Nem. Ki vigyázott rád, amikor kicsi voltál? Dadus. Vele mit szoktatok csinálni? Emlékszel? Mindig reggel felkeltem és palacsintát sütött nekem. Milyen nyelven beszélt hozzád? Ő ukrán volt és oroszul. Mikor és hol tanultál meg magyarul? Hétévesen, hét-nyolcévesen, segített egy tanár. Ki volt az, aki először megtanított téged magyarul, tehát ki kezdte el ezt neked tanítani? Nem emlékszem. Az iskolában te nem tanulsz magyar mint idegen nyelvet. A magyart vagy az anyanyelvedet használod inkább? A magyart használom. Melyiket tartod az anyanyelvednek? Orosz. Vannak-e nehézségeid a magyarban? Hogy érzed? Nem annyira. Nem tudsz példát mondani, hogyha esetleg? Nem. Jó. Szoktál olvasni? Nagyon ritkán. Ha olvasol, milyen nyelven? Kötelező olvasmányokat olvas, és kész. Az orosz, hogyan fejleszted? Filmeket nézek. Felnőtteknek való filmeket? Sorozat? Nem a sorozat, nagyon híres film, mint a Pál utcai fiúk, de filmesítve, de mindenkinek való. aki ért oroszul persze. Hogy érzed, az, hogy ennyiféle nyelven beszélsz, az segítség számodra? Igen. Tehát, tudsz egyik nyelvből a másikba következtetni, hogy az mit jelent? Van ilyen, hogy így segítenek egymásban? Igen. Ha olvasol, akkor, ha mondjuk, oroszul olvasol, akkor csinálsz hozzá jegyzeteket magyarul, vagy akkor csak az oroszra koncentrálsz? Ha a magyar, akkor csak a magyarra? Igen. Van-e valamilyen tárgy, amiből nehézséged van? Nincs. Milyen idegen nyelveken tanulsz még az iskolában jelenleg? Angol. Mióta? Négy éve. Németet is tanultam elsőben, mikor nem voltam itt. Mióta tanulod ezt a nyelvet, az angolt? Négy éve. Te választottad az angolt? Nem, már így volt a sulis. Szerinted fontos a

nyelvtanulás? Igen. Miért? Azért, mert akkor tudom használni Angliában, például most megyek Angliába. Skóciába. Tudod-e mit jelent az, hogy többnyelvűség? Akkor több emberrel tudok beszélni, aki idegen nyelven beszél. Te is ilyen többnyelvű gyerek vagy, szerinted ez fontos? Ez egy érték? Ettől értékesebb ember leszel? Miért? Nem tudom. Csak tudom. Melyik nyelv áll hozzád a legközelebb, melyiket szereted a legjobban, azok közül, amelyiket beszélsz? Mindegyiket. De a magyart szereted jobban vagy az orosz? Nem tudok választani. Milyen nyelven tanulsz, hogyha magadnak kell, hogyha mondjuk nem értesz valamit, akkor gondolkodnod kell rajta, akkor az milyen nyelven történik? Magyarul. Vannak az osztályodban más migráns gyerekek is, más külföldi gyerekek? Igen. Milyen nemzetiségűek? Félig magyar, félig orosz, vietnámiak, kínaiak, roma. Velük milyen nyelven beszélsz? Magyar. Régen török is volt. Milyen nyelven beszéltek velük? Magyarul. Csak magyarul? Igen. Ők egymás közt van olyan, hogy nyelvet váltanak? Nem. Mit gondolsz, elegendő segítséget kapsz az iskolában a beilleszkedéshez? Igen. Az osztálytársaid is segítenek neked, ha van esetleg rá szükség? Volt már rá példa? Igen. Oké. Az osztálytársaid is befogadóak, kedvesek? Igen. Volt-e olyan lehetőség, amikor bemutattad a saját országodat az osztálytársaidnak? Igen. Ez milyen alkalomkor történt? Tavalyelőtt. Mit mutattál be róla. Hát azzal kapcsolatosan, hogy például jurta. Örültél annak a lehetőségnek, szívesen beszélsz Kazahsztánról? Igen. Ki választotta neked az iskolát? Az igazgató. Aki segített nektek? Igen. Fontos volt az, hogy más külföldi gyerekek is legyenek szerinted ebben az iskolában? Szerinted ez fontos, hogy olyan iskolában jársz? Igen. Miért? Akkor sokkal, nem tudom elmagyarázni. Próbáld meg! Akkor értékesebb az iskola, idézőjelbe. Kapsz segítséged az iskolán kívül? Igen. Kitől és milyen formában? Mentortól. Miben segít neked? Mindenben. Ha kapsz egy hivatalos dokumentumot, azt a szüleid megértik? Milyen dokumentumot? Mondjuk az iskolából hazaküldenek valamit, azt ők el tudják olvasni? Értenek jól magyarul? Igen. Milyen középiskolában szeretnél továbbtanulni? Hol, van-e már ötleted? Gimnázium, szakközépiskola. Gimnáziumban. Később szeretnél egyetemre menni? Igen. Miért? Mert akkor lesz jövőm. Segítenek neked abban a szülők, hogy melyik iskolába menj majd? Igen. Mióta vagy a mentorprogramban? Kettő éve. A közös programokat milyen nyelven beszéltek általában? Magyarul. Ha van ott valaki, aki nem tud jól magyarul? Akkor angolul talán. Érdeklődsz a magyar kultúra iránt vagy csak a program segítségével veszel részt kulturális programokon? Mind a kettő. Például hogyan teszel érte, hogy megismerd a magyar kultúrát? Amikor lecke van, akkor nem tudom. De ez nemcsak a leckeírást jelenti, hanem mondjuk olyan programokon részt veszel. Nem veszek részt. Mondjuk elmentek a parlamentbe, a Margitszigetre. Igen megyek oda. Sokszor van ilyen, hogy ilyen dolgokat csináltok a

szüleiddel például? Igen, hétfőként. Nem minden hétfőn, de igen. Szerinted elegendő segítséget kapsz a programban? Igen. Mit várnál még el, milyen segítséget? Semmit nem kell már. Mit jelent számodra a mentorprogram? Segítenek nekem tanulásban. Szeretnéd-e még jobban beszélni a magyar nyelvet? Nekem így tökéletes. Jelenleg mi az, ami nehézséget okoz, van-e valami, ami nehézséget okoz az iskolában, a tanulásban? Nem is tudom. Nincsen olyan.

Elternteil von Person C:

Hány éves vagy? Most harminckettő. Melyik országból jöttél? Vietnámból. Mióta élsz Magyarországon? 2002 óta. Miért jöttetek Magyarországra? Csak véletlenül anyukám idejött dolgozni a Nagykövetségre, elküldték három évre ezért idejött, egész család jött ide. Amikor idejöttetek hány évig akartatok maradni? Előre gondoltam, hogy addig, amíg anyu itt dolgoznak, de utána megszületett C. Most vissza szeretnétek menni Vietnámba? Akarunk csak addig ameddig gyerek egyetem. Csak utána? Utána, igen. Mit dolgozol most itt Magyarországon? Kiskereskedő van nekem, abban dolgozom. Vietnámban mit dolgoztál? Akkor még diák voltam, húszéves. Mit tanultál? Számítástechnika. Akkor még nem dolgoztál Vietnámban? Még nem. Most mennyit dolgozol naponta? Naponta, hogy mivel gyerekekkel van, ezért négy órát dolgozom. Hétfőn is? Hétfőn is. Mennyi szabadidőd van akkor? Akkor sok viszonylag? Hát az sok is nem. Ez saját cég, sok program van nekem. Te milyen nyelveken beszélsz? Mielőtt idejöttem kicsit angolul csak, most már valamennyire elfelejtettem, csak anyanyelv, meg a magyar meg egy kicsi angol. Mikor melyik nyelvedet használod? Itt vietnámi, amikor vietnámi ember vagy gyerekekkel beszélgetni, akkor igen vietnámi beszélgetni. A magyart a magyarokkal. Hol tanultál meg magyarul? Van egy izé, egy nyelviskola itt Magyarországon. Most tanulsz valahol magyarul? Nem. Amikor megérkeztetek Magyarországra, akkor hogyan, milyen nyelven tudtok beszélni? Elintézni a hivatalos papírokat? Angolul. Segített ebben valaki? Nem-nem, ha nagyon-nagyon muszáj, akkor van egy vietnámi, aki beszél magyarul. Hogyan tudtál iskolát találni például? Abban tudtál valakitől segítséget kérni? Igen-igen illetve van. Kerestem a munkahelyem környékén, és azóta is van egy régi-régi vezető. Ismertem, beszélgettem és azt mondta, ez nagyon jó iskola és ő ajánl. Itthon milyen nyelven beszéltek? Vietnámi. Csak vietnámiul, magyarul egyáltalán nem? Nem, nem. Mindent meg tudtok beszélni vietnámiul, például C jól tud vietnámiul beszélni? Igen, olvasni tud, csak lassan. Beszélgetünk mindenről, igen csak vietnámiul beszélünk. Akkor C kitől tanult meg magyarul ilyen jól? Igazán csak bölcsőde jár, óvoda iskola, utána ennyi, utána jön a program. A kisfiú egyáltalán nem tud még magyarul? Most kezd szeptember óta a bölcsőde, ezért pár szót mondani. Nem is szeretnél te magyarul

beszélni hozzájuk? Nem. Miért nem? Azért, hogy itt sok vietnámi család, aki beszélgetni velük magyarul utána egyáltalán nem beszél vietnámiul. Ezért mi inkább maradunk vietnámiul beszélgetünk, hogy ne legyen, keverje ez a kettő nyelv, és ha szüleivel, akkor csak vietnámiul. Majd később ne legyen, hogy nem tud választ adni, amit kérdeztünk, mert a gyerek felel a magyarul, a szülei nem, a szülei csak nem olyan nagy dolgok, akkor nem tudunk beszélgetni, hogy ne legyen, ezért gyakoroltunk nap, mint nap. Akkor az apuka is mindig vietnámiul beszél? Igen-igen. Tudod, hogy mit jelent az, hogy többnyelvűség? Figyelsz arra, hogy mind a kettőben nagyon jó legyen, mindkét nyelvben? Igen-igen. Ez fontos? Fontos, nagyon fontos. Miért? Mert most ha jár egyetem, akkor mindenképpen minimum három nyelv kell. Olyan, mint saját nyelv beszélgetni. Akkor lehet izé csinálni a, mi az? Ha akarok, hogy C tovább megy az egyetemre, utána folytatod ott, ha akar izé, nem érettségi, hanem diploma, akkor muszáj kettő nyelv minimum. Mert hallottam, hogy egy felső meg egy szakmát. Az azt jelenti, hogy három nyelvet kell beszélgetni kell, nem? Mivel, ha ez a világban akkor muszáj neki, hogy több nyelven tudni. Most milyen nyelven tanul még C az iskolában? Most a latin és a német. Segítettél neki a választásban vagy csak a németet lehetett választani az iskolában? Igazán, hogy amikor választottunk, akkor akart angol, de nincs már lehetőség, ezért muszáj volt a német. Te szereted a németet, vagy ő? Először nem, de utána jó. Azért, mert ha magyar gyerek, akkor nem annyira baj, hogy német, de ha vietnámi, mindenképpen angol most már a világnyelv. Utána majd muszáj neki angolul és a német is és akkor neki most már négy nyelv meg a latin, öt nyelv. Nagyon sok lesz! Tudom, nehéz lesz neki. Szerinted fontos, hogy ennyi idegen nyelven tanuljon? A nyelvek nagyon fontos. Miért? Ez most, hogy mennek euro, erre-arra munkát keresni, akkor mindenhol keresni nyelveket jól beszélni legtöbbit. Szerinted a magyar vagy a vietnámi fontosabb C-nek? C-nek, ha itt lak, ha itt jár iskola, akkor muszáj neki fontos neki a magyarul. Elégedett vagy a magyar iskolarendszerrel, ahogy ez működik? Ez egy jó. Erős iskola, csak C valamennyi kell erősebb tanulni. Ki szokott segíteni C-nek a tanulásban? Én nem szoktam én csak adtam neki feladatot, te szokott neki segíteni magyar meg ezen kívül van egy matektanár, aki segíteni ő is meg van egy másik, aki is segíteni neki. Ő miben segít? Amikor felvételi. Tehát ők csak magyarul, tehát itthon egyedül tanul. Egyedül igen. Volt olyan, hogy kért segítséget valamiben vagy miben tud egyedül csinálni? Tőlünk minden egyedül. Miért irattatok be most egy gimnáziumba ötödiktől? Azért, hogy legyen erősebb neki, hallottam a gimnázium erősebb tanulás, mint az általános. Ezért szeretnék, hogy valamennyi erősebb tanulni. Amikor ezt az iskolát választottad, akkor fontos volt az, hogy más vietnámi gyerekek is legyenek ott vagy az nem? Nem, nem. Önálló. Tudsz kommunikálni az iskolával, tudsz a tanárokkal beszélni,

hogya kell? Az osztályfőnökkel szoktál? Nem szoktam. Most van kettő hónapos és úgy van, hogy havonta van egy ilyen nap, amikor lehet beszélgetni a tanár. Most meg nem kell, de valamennyire fogok egy időpont kérni. Általában, régebben, amikor X nénivel beszélgettél, akkor tudtatok magyarul beszélgetni, megértettétek egymást? Igen, igen. Amikor hivatalos dokumentumokat kell kitölteni, akkor azt te ki tudod egyedül tölteni? Nagyjából igen, ami nem biztos értettem, akkor fogok kérdezni valakitől. Kitől szoktál kérdezni? Vagy egyik magyar, aki nekem közel van, vagy ha nem akkor hívom a testvérem. Ő jól tud magyarul? Igen. Volt-e már olyan, hogy C fordított neked magyarról vietnámira? Igen volt, csak a szó szerint még a mondat nem nagyon tudja. Szól, hogy akkor magyarázni, hogy mi az. Megértetted? Igen. De furcsa ez, amikor ő fordít neked? Nem, mert én úgy adtam neki a szabály, amikor kicsi szó, ami én tudom, de megpróbálok mondani neki, hogy nem tud, oda muszáj neki kell találnia megoldást, ha nem tudja, akkor muszáj neki valami keresni, valaki hogy tudja. Ezért marad neki a feje is, ezért mindig kérdeztem, ezért beszél jól vietnámiul is. Az iskolától kaptok valamilyen segítséget még a tanulásban? Nem. Korábban, a régi iskolában ott volt olyan, hogy segítettek valamiben, tehát hogya C-nek nehézsége volt? Nem, ugyanaz, mint a többi. El szoktál menni az iskolai programokra? Igen. Azokat is meg szoktad érteni? Igen 80-90 %. Vannak C-nek magyar barátai? Van sok. A családnak magyar vagy vietnámi barátai vannak inkább itt Magyarországon? Van nekünk, hétvégén ünnepnap szoktunk találkozni egymás, de a vietnámi család igen. C iskolában van magyar barát és ritkán szülei nap meg ide-oda is járnak ritkán. Amikor még első-második és harmadik osztály. Igen, ezen kívül még van szomszéd barát is, India. Honnan ismerted ezt a mentor programot, honnan hallottál róla? Az iskolában kaptuk a papír, utána választottuk. Miben segítenek itt C-nek? Sokat, mivelhogy magyarul tanul, olvasást tanul, meg minden. Én nem tudok segíteni, ami neki kell. A program, a mentorprogram olyan, mint egy anya meg a tanár is. Igen, hogy segítenek mindent. Milyen gyakran vannak még különórái, tehát azok is hetente vannak vagy csak ez a program van hetente egyszer, amikor én jövök vagy van még más is, ami mindig, minden héten van? Van egy másik is. Az hétvégén? Hétvégén. Hetente egyszer? Hetente egyszer. Az is magyar tanulás? Igen. Tájékozottnak érzed magad a lehetőségeidről itt Magyarországon, hogy mit tudsz csinálni, milyen lehetőségeid vannak? Hát és ha vietnámi akkor ugyanúgy dolgozol, de nem tudom, hogy mivel, mert már régóta itt vagyok. A gyerek akkor utána jár iskola, de szerintem ugyanaz. Akkor vissza szeretnétek majd menni Vietnámba? Igen. Hol szeretné, hogy C tanuljon egyetemen, melyik egyetemen szeretné? Szerintem itt Magyarországon. Mit? Még nagyon korán van, hogy mondani valami. Szeretném, hogy legyen orvos tanulni, de attól függ neki minden. Elég segítséget kap C

szerinted vagy még szeretnél neki többet? Még akarok többet segíteni, mert folyamatosan kell neki magyarázni, ami nem érti a magyarul. Olyan, mint egy anya mindig mellette kell valaki, mert én teljesen más ország, más kultúra van. Nem jártam itt, ide Magyarországon iskola, nem akarok más tanít, inkább hazamenetel, igen. Mi a legnagyobb nehézség most itt Magyarországon nektek szerinted? Nekünk a legnehezebb? A munka. Sokat kell dolgozni? Igen sokat kell dolgozni, intézni sok mindent. Mindig minden nap meg kell oldani, hogy mi a jó, ha valami egy kicsi hiba van, akkor lehet nagy hiba lesz, nem egyszerű.

Elternteil von Person C:

Hány éves vagy? Harminckilenc. Melyik országból jöttél? Kazahsztán. Mióta élsz Magyarországon? 1992 óta. Milyen céllal érkeztél meg először? Amikor Szovjetunió felbomlott, akkor kaptunk - független lett a Kazahsztán, akkor kaptunk lehetőséget cserediák programra. Mindenki odamehetett, ha jelentkeztünk abba a országba, állami programba és kinyíltak a lehetőségek nyugat felé. Én előtte Moszkvába készültem a külügyi témában nagyon akartam maradni és akkor Moszkvába nem engedtek akkor, én meg Magyarországra kerültem. Öt diák jött, az egyik én voltam. Amikor először jöttél, akkor mennyi időre terveztél? Akkor úgy volt, hogy másfél évet tanulunk előkészítőbe, szaktantárgyak, utána felvételizünk és akkor így egyetem elvégzésével lehetett hazamenni. Kötelező is lett volna vagy maradhattunk még három évet. Összesen kilenc évet maradhattunk ebben a programon belül, mert mi ösztöndíjat kaptunk államtól, Kazahsztántól. De végül akkor nem mentél vissza? Nem, mert az én esetem más volt, mert én a második évben már mikor kicsit megtanultam magyarul, elkezdtem dolgozni egyetem mellett és így itt ragadtam. Megszereztem a bevándorlási engedélyemet, munkavállalási engedélyt kaptam azonnal, mert egy export-import cégnél kezdtem dolgozni, mint Kazahsztán és Magyarország között. Így megkaptam külön engedélyt és nekem már nem volt kötelező ledolgoznom. Még vissza szeretnél menni Kazahsztánba? Nem. Gyerekek miatt nem, úgy döntöttünk, hogy gyerekek miatt, mert E már 12 éves lesz. Mi tavaly akartunk elmenni, volt egy munkalehetőség a férjemnek és mivel E nem beszél tökéletesen oroszul már, hétéves koráig pedig csak oroszul beszélt. Nem beszél oroszul és nem akartuk, hogy ők szenvedjenek. X-et úgy neveltük E helyzetéből tanula, hogy először csak magyart tanítottuk nullától kezdve, és utána jött volna következő nyelv. Orosz, kazah mindenféle. Neked akkor milyen végzettséged van? Közgazdaság. Most nem dolgozol? Most ebbe a pillanatba nem, féléves a harmadik fiam. Kazahsztánban akkor nem is dolgoztál? Nem, érettségi után rögtön idekerültem, magyarán itt nőttem fel, itt váltam felnőtté. Milyen nyelveken beszélsz? Én csak oroszul, magyarul, meg

angol az alapfok megvan, mert azt soha nem gyakoroltam, pedig félig angol tagozatos is, azzal kezdtem a külker főiskolát. Spanyolra tanultam, amikor E megszületett, egy évig. De nem használtam egyik nyelvet sem, csak magyar meg orosz. Azért beszélek két nyelvet anyanyelvi szinten. Hol tanultál meg magyarul? Egy előkészítő intézetben. Nekik köszönhetem, hogy a magyar nyelvet alaposan megtanították, ők nem beszéltek se angolul, se oroszul, csak magyarul egy éven keresztül három hónapig csak magyar nyelv, utána jött a logopédia, történelem, szaktantárgy, közgazdaságtan és a matematikát, amiről otthon tanultunk tíz év alatt, azt magyarul a fogalmakat meg kellett tanulni öt hónap alatt. Utána vizsgáztattak. Utána kezdődött csak el a rendes egyetem? Utána fél évet rá, plusz jártam ilyen intenzív négy hónapos angol tanfolyamra, hogy angol tagozaton tanulhassak, még fél évet tanultam szaktantárgyakat és utána kezdődött el a közgazdasági egyetem. Oda mentem át a külkerről. Amikor iskolát keresel E-nek, akkor tudsz ebben segítséget kérni, vagy te tudod, hogy mit szeretnél neki? Akkor én kikérem szó szerint, mondjuk tőled is kértem ki a véleményeket, akikben úgy látom, hogy járatosak a témában, nem tudom, én ezeket úgy átérzem. Én körbekérdezem olyan embereket, akikben megbízunk, és akkor ők nekem őszintén mondják a véleményüket, és így döntöttem azt, hogy E maradt, és mert ugye eleve úgy volt a Radnóti-ba készültünk volna és beszéltem az egyik tanárnővel iskolában, akit E nagyon szeret, ő is E nagyon szereti és ő mondta, hogy a ötödik osztályban jó lesz, mondjuk ez példa, nagyon jó matektanár lesz matematikából és azért maradtunk. Így nem váltottunk iskolát, de előtte mindig kikérem a szakemberek véleményét, meg akik E-t nagyon jól ismerik. Mert csak így kettőt össze tudom hangolni. Otthon milyen nyelven beszéltek általában? Otthon magyarul. Apuka próbálja a orosz is, de ő mivel ő nem mindig van otthon, ezért csak magyarul beszélek én gyerekekkel. Én nyelvtanilag én tudom őket javítani, csak szeretném, irodalmi nyelvet is ismerjenek, nem csak az utcai nyelven beszéljenek. Muszáj őket hamar, mindig korán készíteni iskolára. Jelen pillanatban X-et már most elkezdjük, készíteni a szeptemberig, hogy ő is valamilyen formában felkészült legyen. Az apukája ő mikről szokott oroszul beszélni, tehát abból is fontos, hogy beszéljen több irodalmi nyelvet, arra is figyeltek? Igen, nagyon figyelünk. Apukával általában fiúk ilyen sportról szoktak beszélni, együtt szoktak nézni közvetítéseket. Apuka nagyon sok orosz honlapot olvas, és akkor E-nek, mindig ő is belenéz. X-nek még egyelőre konyhai nyelven beszélünk, mert ha alapszavakat megtanul, akkor majd lehet folyamatosan hozzá beszélni oroszul is. Akkor most ezt a politikát választottuk X-nél, de E ért mindent. Ez mindig tudatos, hogy milyen nyelven beszéltek? Apukának nem mindig van kedve, mivel mindig fáradt, de próbál ő is. Te milyen gyakran beszélsz hozzájuk oroszul? Amikor ideges vagyok, akkor mondom, hogy oroszul beszélek, tudják a hangnemben is meg a

szavakban is. Először figyelmeztetem oroszul, és akkor sem tudják. Fiúkról van szó, akkor már magyarul szólok. De általában én is próbálom ezeket a szavakat, mindig ugyanazt a helyzetet, mindig ugyanazt a szót használni. Tudod-e, hogy mit jelent az, hogy többnyelvűség? E esete gondolom. Szerinted fontos, hogy támogasd benne, hogy ő többnyelvű legyen illetve, hogy X is az legyen majd? A mai világban viszonyítva nagyon szeretném, és azért is jó nekem, hogy apa nekünk többnyelvű. Tőle ebből a szempontból példát vegyenek egyrészt, másrészt ki tudja majd hova kerülnek, hol lesznek, minél több nyelvet tudjanak, annál jobb. Amíg egyetemre kerül, E szeretném még plusz egy-két nyelvet. E-nek van hozzá tehetsége. Most még friss a feje és ki szeretném használni ezt nála, és ő szeretné is. Szerinted miért jó az, ha valaki többnyelvű? Ha megint a mai világról beszélünk, akkor muszáj, de ha a gyerekeknek van tehetsége is, van hozzá kedve, azt is ki kell használni egyrészt, másrészt, ha egy nyelvet jól beszél, mondjuk mi japán nyelvre gondoltunk pillanatnyilag, angol az már túl vannak, japán meg keresem neki a megfelelő helyeket. Hátha Tokióba tudom elküldeni mondjuk érettségi előtt. Vagy ilyen csereprogramba szeretném részt vetetni. Ahhoz E-nek mutatni kell magát, hogy ilyen ő képes. Mivel arab nyelvet három hónap alatt megtanulta írást, akkor vettem észre, hogy kell plusz. Arab nyelv azért is fontos ugye, kazahsztáni származás és a Koránt tudjon olvasni. Mi nem tartjuk be nagyon a radikálisan a vallást, de kell neki tudnia. Ha keresztény lenne, akkor Bibliát olvasnánk. Az iskolában akkor most csak angolul tanul ugye? Angol, öt tantárgy van angolul. Ez is tudatos volt, hogy az angolt választottátok, hogy két tannyelvűbe menjen? Elsősorban mi Waldorfot tanultunk, állami iskolában és nagyon-nagy választásunk nem volt, mert budapesti Waldorf iskolába nem akartam őt adni. Egyrészt, másrészt találkoztunk a régi igazgatónővel véletlenül egy ismerősön keresztül és ő mondta E-vel leül három hétre. Két lehetőség volt, az egyik a jelenlegi iskola, annak az igazgatónője mondta, hogy három hét alatt, hogy E képes lesz gyorsan megtanulni az elsőt másodikba egyszerre. Mondtuk neki, hogy szeretnénk vagy angolt vagy németet, ha lehet és kerestünk vagy német vagy angol iskola, mert E-nek német nagyon jól ment az első osztályban. Nem tudott írni, nagyon sok mindent megtanult. Némettanár azt mondta, hogy folytassa a németet Waldorfban, mert E-nek nagyon nagy tehetsége van hozzá. Akkor így igazgatónő felkarolta E-t, ő készítette fel három-négy hónap alatt. Az elsőt párhuzamosan tanulta. Reggeltől estig tanult a gyerek. Ennek meg is van az eredménye, és egy hónap után mondta Y néni, ő a volt igazgatónő, hogy E megint mehet angolra, mivel mi ezt szeretnénk eleve, mert orosz iskola is volt, de ott nem nagyon kaptam lehetőséget sajnos. Akkor így mondta Y néni, hogy megint mehet angol csoportba, drámából áttették októberben és emiatt háromszorosát tanulta, mint a többi gyerek és bele is jött hamar.

A Waldorfot akkor otthagytátok? A Waldorf igen, mivel Lillafüreden laktunk, ott volt a Waldorf is egyrészt, másrészt ennek hosszú előzménye van. Amikor még óvodába járt, nem beszélt, hatévesen nem beszélt még tökéletesen magyarul. Mivel a Waldorf mellettünk is volt, ott Lillafüreden, alapítója szemben lakott velünk, és ők mondták E-nek az államira, hogy még nem iskolaérett, mivel magyar nyelv hiányzik. Így Waldorf adott igazolást, hogy ő tudja fogadni E-t és amikor óvodába járt februártól szeptemberig foglalkoztak vele heti három alkalommal, csak magyar tanítottak. Volt egy fejlesztő pedagógus meg osztályfőnök vele elment mindig sétálni, beszélgetni. Így szeptemberre már E iskolába került, első osztályba, addigra alapokat megtanult magyarul. Addigra semmi nem kellett, ott is volt egy előkészület. Akkor szerinted fontos az idegennyelv-tanulás? Nagyon fontos, minden gyereknél és minden gyereknek van tehetsége hozzá. Nemcsak a külföldieknek, nemcsak mondjuk a hazai embereknek, hanem szerintem minden gyereknek van képessége hozzá. Szerinted miért fontos? Mert akkor többféleképpen is gondolkodik egyrészt, másrészt jövőre nézve azért minél több embert ismer, annál több társadalomban részt tud venni, annál több emberekkel tud találkozni, utaztatni. Szerintem az ember életében ez nagyon fontos. Több nemzetiséggel találkozzon egy ember, így gazdagabb lesz szerintem lelkileg. Meg munkalehetőség szempontból is. Szerinted a magyar vagy az orosz a fontosabb E számára? E számára magyar nagyon fontos, mert mi magyar egyetemre szeretnénk menni, ezért neki nagyon fontos a magyar. Nem szeretném, hogy angol tagozatos legyen, hanem első három évet magyar tagozaton meg kell tanulnia, mivel itt született, itt lakik. Egyfajta tiszteletet is meg kell adni, de a magyar nagyon fontos neki. Tájékozottnak érzed magad a magyar iskolarendszerről? Az én esetemben én több szülőhöz képest én mindig utánajárok járok a dolgoknak, azért nem tudok erre példát hozni, mert számomra fontos. De többség ezt nem teszi meg sajnos. Hiába magyar gyerekről van szó vagy más szülőről van szó, nincsen kommunikáció sajnos a pedagógusok és szülők közt. De én személyesen én mindig utánajárok részletesen, alaposan, mert gyerekeimről van szó és minél jobbat szeretnék nekik adni abban lehetőség és nekünk van. Tudsz te neki segíteni a tanulásban? Igen, mert most úgy osztottuk el a házi feladatokat, hogy ugye második osztályban erősen segítettünk, négy órát végig ültünk, az angol tantárgyakat apával nézi át, de én mindig figyelem, hogy mit tanultak aznap, hogy szavakat kiírta-e, ugyanaz az információ van a füzetében, mint a könyvbe. Apával az angol tantárgyakat, de a magyar tantárgyakat csak velem. A tanulásban akkor nem használjátok az orosz? Nem. Te tudsz kommunikálni az iskolával, teljesen jól működik a tanárokkal a kommunikáció, tájékozottnak érzed magad? Ez is szerintem szülőfüggő, mert nagyon sokan panaszkodnak, de én akkor is utánajárok és E esetében is akárkihez fordulok az iskolában,

akár aki megeteti őket menzában, ő is nagyon szívesen segít, bármi van, tudok hozzájuk fordulni. Mondjuk igazgatóhelyettes, igazgató néni, én akárkihez fordulok, bármilyen kérdésben, akkor ők mindig maximálisan támogatnak, de az én esetem kivétel. E-t is szeretik egyrészt, van, hogy osztályfőnökkel nem jöttem ki jól, de attól függetlenül mások támogatják. De sok szülő sajnos nem tesznek annyit. Megérted a hivatalos dokumentumokat? Igen. Írok, olvasok. Az iskolától kaptok-e valamilyen segítséget most? Valamiben támogatnak-e titeket, van-e különórája E-nek, amit az iskola kínál fel azért, mert ő nem magyar? Olyat nem kaptunk. Kifejezetten, hogy nem magyar származású gyerekeknek, olyat még nem kaptunk támogatást. Én mondom megint kivétel, E szereti a földrajzt és mivel náluk még nincs földrajz tantárgy, de tavaly E elkezdett földrajz szakkörre járni azt is én mentem, megbeszéltem, szívesen fogadták. Amúgy ha én utánajárok mindig adnak támogatást olyan szempontból, de plusz, hogy kifejezetten csak külföldieknek ilyen nincs. Volt már olyan, hogy te mész utána? Igen volt már olyan beszélek földrajz tanárnővel, mondom neki, hogy E nagyon szereti, és egy-két alkalmat megnézték és mondták, hogy E tényleg nagyon jó földrajzból mondjuk nem az alapszolgák, hanem földrajz, térkép, ezek a kedvencei. Ország, hány lakosság stb. Így mikor tovább támogatják E-t, be is nevezték a földrajz versenyre. A másik tantárgy az rajz. Például művészettörténetet angolul tanulnak és E Waldorfban nagyon kitűnő volt a kézművessége, mindene és tavaly meg majdnem kaptunk hármast. Annak is utána jártam, X-et már most beírtam és így kapok én támogatást, mert én mindig utánajárok, mindig szólnak előre. Mások csodálkoznak, hogy vannak ilyen lehetőségek. Részt szoktál venni az iskolai programokon, amikor a szülőket is meghívják? SZMK-s, olyanban nem veszünk részt, mert ott egy-két szülő megy és ő köremailezik nekünk. De, ami az osztályban történik, mostani osztályfőnökünk az mondta egy hónapban egyszer-kétszer mennek kirándulni, múzeumba, ezeknek mindig mögöttem vagyunk. Szerencsére a mi osztályunk olyan, hogy van minimum 15 szülő, akik nagyon támogatják a gyerekeiket és ezáltal, ha valamit szervezni kell, akkor mindig benne vagyok. Ha vinni kell, hozni kell, és így egymásra tudunk számítani. Nekünk szerencsés osztályunk van a szülőkkel kapcsolatban. Vannak E-nek magyar barátai? Nagyon sokan vannak. A családnak vannak magyar barátai? Nekem csak magyar ismerőseim vannak, ismerem mások nemzetiségűeket, de legközelebb hozzám magyar emberek állnak. A gyerekeknevelésről tudunk beszélni akár, egy-két ember van, akiben általában úgy megbízok, általában csak magyarok. Hogyan értesültél a mentorprogramról? Iskolában kaptunk egy értesítőt, osztályfőnök hazaküldte a papírt és én elolvastam, miről szól és nagyon tetszett nekem, mert ha van ilyen lehetőség, akkor szerintem mindenkinek ajánlanék. Utána így jelentkezünk J-nél, mi voltunk az elsők között szerintem, akik

jelentkeztünk. Ott miben segítenek E-nek? E esete olyan, hogy befogadó. Mindenkit befogad, elfogad. Ott például rengeteg nemzetiséggel találkozik és azt is látja, hogy a más nemzetiségű gyerekeknek, akiknek kicsit is nehéz mondjuk beilleszkedni, és E látja, hogy a mentorok, hogy állnak hozzájuk. Próbálnak beszélgetni, és közösen vidáman játszanak, rengeteg programon vettek részt, Y is ezt nagyon imádja. Y-nek, ha azt mondom mentorokkal mészt, neki ez egy program. Ő nem azt mondja, hogy megy tanulni, vagy valami, hanem hogy jól érezni megy magát. Y esete. E szerintem már érzékeli egyrészt, másrészt nem nyilvánít véleményt ki, csak külföldiek vannak, csak magyar mentorok vannak. Ilyet soha nem hallottam tőle. Ő ehhez 150 %-ban jól áll hozzá a programhoz is, szerintem sok jót kapott ott is. Gazdag élményt adott, támogatást adott, sokan szeretik ott is. Azt érezte is. Legelőször csináltunk egy kis könyvet, ahol mindenki beírt, ebből a szempontból nagyon jó. Most jelenleg valaki más is segít E-nek vagy csak a mentorprogram? Csak ez a program van. Középiskolát, azt hogyan fogtok választani vagy akkor mi a cél, mégsem mentek nyolcosztályos gimnáziumba, akkor most mi a cél? Az új cél az, hogy az alaptantárgyakat megtanuljuk az angolul, meg magyarul is egyrészt, másrészt, ha két éven belül E-nek jól menne a japán nyelv, akkor én valamilyen módon szeretném japán programhoz kapcsolódni, magyar-japán téren szeretnék valami iskolát keresni, biztos a követségen felveszem a kapcsolatot, biztos majd ők is fognak javasolni. E-nek mutatnia kell, hogy tényleg akarja-e, ha nem akkor maradunk angol programban és mellette még tanulunk. Ha japán nem megy, akkor németet, mert ő azt szeretné. Szeretné, hogy majd egyetemen tanuljon tovább? Mindenféleképpen. Műszakira szándékosan készítem is fel. Miért pont arra? Itt már picit jön a lelki kérdés, hogy műszaki emberek tisztábbak, átlátnak, emberibbek a mai világ nyelvén. Sportszerűbbek, korrektebbek. Szeretném, ha E ebbe fektetné bele. Lehet, hogy ő más ember lesz, de ő már tudja, hogy oda akar menni. Szeretnél még segítséget kapni vagy szerinted elég segítséget kaptok most jelenleg? Hogyha ami segítené bármilyen téren E-nek a továbbtanulását, továbbfejlődését, akkor nagyon szeretnénk. Ha lenne így ütemezve, mert ő a sportot nagyon szereti, a sportot azért támogatom nála, mert így ösztönzőm tanulásra. De hogyha egy kis ütemezést kapnék, az nekem nagy segítség lenne például az iskolától is, ha nem kellene testnevelésóra nem kellene járni. Jelenleg mi az, ami a legnagyobb nehézséget okozza itt Magyarországon nektek? Most jelenleg a saját vállalkozásunk, meg a munka, ami nehezen indult. Próbáljuk helyrerakni. Ennek a nyelv az oka vagy semmi köze hozzá? Az meg a kereskedelem inkább.

Lehrer A:

Mióta tanítasz? 32 éve. Milyen saját nyelvtanulói tapasztalataid vannak? Beszélek franciául, beszélek kicsit angolul, azon kívül elég sok nyelvvel, hát ugye a franciából kifolyólag, elég sok nyelvvel van valami. A spanyol, az olasz, ami közel áll hozzám, de minden nyelvet szeretek. Tudod-e hasznosítani ezeket a tanításban? Igen, tanítok franciát a gyerekeknek kicsi kortól egészen elsőtől fogva és negyedekre majdnem folyékonyan beszélnek franciául, mert játékosan, a nyelvtant nagyon-nagyon csak lapszéken tanítom. Játékokkal, szituációs játékokkal eljutunk odáig negyedik év végére. Mióta tanítasz migráns gyerekeket? Legalább 25 éve. Látsz vonzerőt a migráns tanulók nyelvtanulásában illetve tanításában? Igen, mert ebben is a nyelvtanítás, ami egy idegen ajkú gyereket megtanítani igazából magyarul, az kihívás. Egy vietnámi egy kínai gyereknek megtanítani és ott is az alapoknál kell kezdeni, ugye a betűket, a hangokat, hogy magyarázni a szavak értelmét, a különbségét, és magyarórán mindig elmondtuk, hogy de tudod, ez magyarul ezt jelenti. Hogy a magyar nyelvben ilyen betűk is vannak és akkor összehasonlítottuk más nyelvekkel. Ez is nagyon fontos dolog. Gondolod-e, hogy ez lesz a jövő a nyelvtanárnak, ez is lesz a feladata? Igen, egy magyartanárnak, aki pl. alsóban tanít, de akár egy középiskolában is igenis feladata kell, hogy legyen, hogyha bekerül az osztályába egy ilyen. Minek után Európában élünk és sokkal nyitottabbak lettek az országok, sokkal több a külföldi. Egyre több az általános iskolában, egyre több a középiskolában. Ezeknek a gyerekeknek nagy szükségük lenne erre a fajta támogatásra. Hogyan viszonyulsz ehhez a feladathoz, te mint tanár? Én nagyon pozitívan, minek után én minden nyelvet szeretek, igazán nyelvtanár vagyok, nekem ez egy olyan jó érzés, hogy segíthetek egy másik. Tudom, hogy milyen, minek után én is voltam külföldön, nagyon jól tudom milyen az, amikor valaki valamit nem ért. Ezt tanítják is, amikor nyelvet tanulunk, hogy egy külföldi előtt én nem beszélek magyarul, hogyha én tudok beszélni az ő nyelvén. Mert ez roppant kínosan érinti, hogy ő nem tudja, hogy most miről beszélünk. Erre nagyon oda kell figyelni, hogyha valaki beszéli a másik nyelvét, vagy rögtön fordítani kell neki vagy pedig tudnia kell igazából, hogy nem róla szól a történet. Miben látod a legnagyobb különbséget nyelvtanárként a magyar és a migráns tanulókkal való bánásmód között? Abban, hogy például magyarázni kell a szószerkezeteket. Tehát ez egy nagyon-nagyon fontos dolog, hogy a magyar nyelv nagyon eltér a többi idegen nyelvtől, akár a franciától, akár az angoltól. Én mindig rákérdeztem a T-nél, hogy mondják ezt vietnámiul, de nem tudnak igazán ők vietnámiul, tehát az a probléma, hogy nem mindig tudták elmondani. Nagyon fontos a szószerkezet, a szavaknak a sorrendje, hogy egyáltalán melyik szó mit jelent, kicsiknél írom azt, hogy szív, annak több értelme van, abból derül ki, amikor berakom mondatba, tehát hogy

ez nagyon fontos, hogy az azonos alakú, de többértelmű szavakat például hogyan kell értelmezni, itt most mit jelent, de abban a mondatban mást jelent. Ez nagyon fontos, hogy ezeket a szinonimákat megtanulják. Szoktál-e velük differenciáltan dolgozni? Igen. Ez egyértelmű ez ebből adódik, tehát nyilvánvaló, hogy amikor I. lemaradozgatott, nyilván nem ott tartott, mint a magyar anyanyelvű, aki simán elolvasta. Van-e valamilyen bevált módszered, ha migráns tanulókkal találkozol és ez milyen? Bevált módszer nincs, minden gyerek más, tehát igazából azt kell megpróbálni, hogy amikor korrepetálok őket vagy foglalkozok velük, akkor figyelembe vegyem, hogy ő most hol tart éppen anyanyelvileg. Tehát, hogy magyar nyelv szempontjából. Például szövegértés. Nyilvánvaló, hogy egy magyar anyanyelvűnek az teljesen evidens, hogy azt meg tudja csinálni, de ha a magyaroknak nehéz volt, akkor neki még nehezebb volt a szövegértés. Én úgy gondolom, hogy ilyenkor mindig figyelembe kellene venni az osztályzatnál is. Igazából rá szoktam írni, hogy ötös, de odaírom mellé, mert nekünk le kell adni ezt, hogy legyen ott, hogy igen, de ő vietnámi. Tehát egy vietnámitól nem várhatom el, hogy anyanyelvi szinten megoldjon egy feladatot, mint egy magyar. Van-e valamilyen bevált tananyag, amit szoktál alkalmazni? Igazából csak azt tudom figyelembe venni, hogy ő most máshol tart és megpróbálok felzárkóztatni és megpróbálok korrepetálni és többet foglalkozni velük vagy több segítséget nyújtani órán, amíg a többiek esetleg már önállóan dolgoznak. Ennyit lehet igazából csinálni. A tananyagot kénytelen vagyok követni, mivel nincs ilyen, hogy migráns tananyag. Amíg erre nem dolgoznak ki egy központi valamit, addig nem tudok mit csinálni, azt csinálom, ami a magyarokra is vonatkozik, csak figyelembe veszem, hogy ő nem magyar anyanyelvű. Biztosít-e az iskola számukra valamilyen felzárkóztatást, és ha igen akkor milyen jellegű? Igen, vannak ezek a mindenféle korrepetálás, meg volt egy időben, amikor ezeket a migráns gyerekeket így külön lehetett fejleszteni. Fejlesztő pedagógussal? Elsőben én mindig ki szoktam küldeni a fejlesztő pedagógushoz, hogy most akkor vidd ki, mert ő nagyon lemaradt. I-t nagyon sokszor kivitte a fejlesztő pedagógus, amikor igazából kivitte azokat a gyerekeket, akiknek papírjuk volt róla. Energiában kétszer háromszor annyi időt vesz el egy tanártól. Mennyire jellemző, hogy a szülők megkeresnek téged a fogadó órában, a migráns tanulók szülei? Elsőben még jöttek. Aztán ahogy nőnek, ahogy önállósodnak nagyon hamar elengedik a kezüket. Tehát ha látják, hogy megy. Tehát innentől fogva egy idő után, amikor önállósodnak, jól van, már elboldogulnak, akkor már ők is kiszállnak a történetből. Akkor már nem jönnek. Milyen elvárásaik vannak a szülőknek az iskolával szemben? Igazából a vietnámi szülőkről azt tudom elmondani, hogy tisztelettudóak, hogy hálásak azért, hogy foglalkozunk velük. Megköszönik. Igazából, ha látják, hogy foglalkozunk a gyerekekkel akkor szerintem teljesen normális dolgokat

várnak el. A tanárokkal szemben vannak elvárásaik, tehát amit mondjuk meg is fogalmaznak? Nem, ők igazából minekután egy idegen országban vannak, ezért maximálisan megpróbálnak alkalmazkodni. Teljesen elfogadják, kész, ők kiszolgáltatott helyzetben érzik magukat szerintem. Ez az én véleményem. Nekik ez nem hazájuk és teljesen természetes, ezért nem akarnak semmiféle konfliktust. Nekem egyikkel sem volt semmiféle problémám. A saját gyerekeikkel szemben mit gondolsz, milyen elvárásaik vannak? Hát ez attól függ, hogy milyen a szülő. Látnod a Z, T azt várják el, hogy tanuljanak és szorgalmas legyen, és figyel oda és nem szemtelenkedsz, és ha a T-val volt - mert ugye szemtelen volt- akkor bejött az anyuka és nagyon letolta. Az I-nél, ott is azt várják el a gyerektől, hogy haladjon, de ők meg nem támogatták a gyereket ebben. Nem tették meg azt a lépést, amit meg kellett volna tenni, hogy igen fogadok tanárt a gyerek mellé, tanuljon a gyerek akkor magyarul és hogy érezze a gyerek, hogy igen magyarul is meg kell tanulnia. Ha már itt van, használja ki a lehetőséget, de nem használták ki. Mert pusztán azért nem lehet egy gyereket átengedni, csak azért mert ő kínai. A magyar gyerekeknek is meg kell tanulni akkor neki is meg kéne, ha bizonyítványt akar róla. Bár ez szerintem abszolút nem érdekli őket, nekik csak azért kell, hogy ne büntessék meg őket, azért jár iskolába a gyerek. Előfordult már, hogy a tanuló közvetített közted és a szülő között? Igen, ez elég sűrűn előfordul. Általánosságban mit gondolsz, mennyire könnyű vagy nehéz a migráns tanulók beilleszkedés a magyar oktatási rendszerbe? Gyerekfüggő igazából, biztos, hogy nem könnyű. Ezzel mindenkinek meg kell küzdeni, a gyerekek beilleszkednek, elfogadják őket, de nem ezzel van a probléma, hanem a saját identitászavarukkal. Tehát nekik ilyenkor nem tudja, magyarázok itt a magyar szabadságharcról, vagy tanuljuk a magyar történelmet, mert mi magyarok vagyunk, és akkor mindig hozzá kell tenni, hogy és nálatok? Oké, hogy mi a magyar zászlót rajzoljuk, igen itt vagy fogadd el, és tisztelni kell azt az országot, amelyik befogadott, de milyen a ti zászlótok? Tehát ez is nagyon fontos. Tehát igazából nekik identitászavaruk van, gondolj bele, itt született Magyarországon, de ugyanakkor mégis vietnámi vagyok. Közben meg nem a vietnámi kultúrát tanulja, hanem tanulja a magyar történelmet, a magyar kultúrát, ez jön vele szembe. Innentől fogva, amikor fölteszem neki a kérdést, hogy írjon a hazaszeretetről, akkor mit írjon? Most itt élek Magyarországon, de ugyanakkor vietnámi vagyok, de Vietnámhoz meg nem kötődik eléggé, mert ugye nincsenek meg a gyökerei. Megvannak, mert a szülei vietnámiak, de ő már nem ott született, neki fogalma sincs, ő csak fejben mondja azt, hogy ő vietnámi. De ugyanakkor nem is magyar, hiába él itt Magyarországon, nem fogja magyarnak érezni magát. Mekkora hangsúlyt fektetnek a szülők a nyelvfejlesztésre, hogyan látod ezt? Semennyit. Nem törődnek vele, majd megtanul a gyerek, aztán vagy megtanul, vagy nem.

Nagyon kevés olyan szülő van, akinek azt mondom, hogy fogadjon egy magyartanárt, maximum megkérdezi, hogy én elvállalnám-e? Én nem vállalhatom el. Nagyon kevés az olyan, aki keres mellé egy magyart, aki valóban magyarul segít neki és tanítja. Ők úgy gondolják, hogy megtanul a gyerek így is, ami egyébként nagyjából tényleg így van, csak nem mindegy, hogy milyen szinten tanul meg, és azt egy tanár tanította vagy éppen csak jutott rá valamivel több idő, mint kellene. Szerinted mennyire könnyű vagy nehéz ezeknek a gyerekeknek elsajátítani az egyes tantárgyak szaknyelvét, és látsz-e különbséget a magyar anyanyelvű társaikhoz képest, tudsz-e ebben segíteni? Biztos, hogy sokkal nehezebb, ezt én onnan tudom, hogy amikor az egyetemen kellett történelmet tanulnom és kellett nem tudom én kellett nyelvészetet tanulnom franciául, meg az irodalmat franciául. Én inntől tudom, hogy borzasztó nehéz. Tehát ezeket a szakkifejezéseket megtanulni, amikor azt mondom predikatív szószerkezet, ezt még a magyar anyanyelvűnek is elmondom, de ez egy vietnámi gyerekek a csillagos ég, tehát mondok valamit és azt se tudja, mit beszélek. A többi pedig a fizika, kémia, földrajz, a történelem ez mind-mind tele van szakkifejezéssel. De addig, amíg a magyar anyanyelvűnek mondom, hogy ez a kacsacsőr, addig neki egyrészt meg kell jegyezni, hogy ez a kacsacsőr, ugyanakkor ezt át kell fordítani a fejében magyarra, tehát az ő fejében megjelenik vietnámiul és majd utána megjelenik magyarul. Mert ha nem három éves kora előtt tanult meg magyarul, akkor bekapcsol a fordítás. Inntől fogva, ő megérti-e azt, hogy kacsacsőr, közben vietnámiul gondolkodik, és utána visszafordítja magyarra. A gondolkodásnak a művelete, oda-vissza kapcsolgat egy relét a fejében. Ebben annyit tudok segíteni, hogy amikor valamilyen szó előkerül amilyen úgy gondolom, hogy az egy nehéz szó, egy nehéz kifejezés akkor megmagyarázom. Aztán ért belőle, amennyit ért. Mit gondolsz milyen változtatást igényelne az iskolarendszer, hogy könnyebb legyen ezeknek a gyerekeknek megfelelni az iskolai elvárásoknak? Igazából több támogatásra lenne szükségük, több olyan lehetőségre, ahol kifejezetten egy olyan nyelvtanár, egy magyar tanár odaül melléjük és ezeket a dolgokat kezdettől fogva megtanítja. Tehát igazából az lenne a legjobb, ha ezeket a gyerekeket külön osztályokba raknák. Tehát hogy beraknák, hogy igen és akkor azzal a négy vietnámi gyerekkel külön foglalkoznának a tanárok a magyarórán, tehát ott ahol a nyelvet tanulják, mert ha ott meglennének az alapok, akkor már könnyebb lenne. A lényeg, hogy alsóban megoldható így, ha a mentorok kivitték vagy foglalkozom vele, mert korrepetálom, de felsőben már 12 tanár, vagy 10 tanár tanít, ott már minden órát nem lehet így megoldani. Viszont a magyart, hogyha megerősítenék, ebből kifolyólag sok mindennel lehetne segíteni. Mit gondolsz, mit tehetne meg ennek érdekében még az iskola? Hát végül is nálunk az iskolában segítettek abban, hogy beengedtek benneteket. A korrepetálásokat meg

tudjuk csinálni, ott azért korrepetálásra van lehetőség. De ez felsőben nagyon nehéz, ott már annyiféle szaktantárgy van, hogy az nem biztos. Esetleg, ha egyvalaki kézbe fogná és igazából leültetné őket és együtt foglalkozna velük. Akár csak évfolyamonként lenne olyan tanár, aki őket összegyűjti és akkor elmondhatnák a gondjaikat, segítenének nekik a tanulásban. Tehát ugyanaz, amit ti csináltatok voltaképpen, csak hát erre sincs keret. Mit gondolsz, mit tehetnél te, mint pedagógus ennek érdekében, milyen lehetőségeket tudnál igénybe venni és milyen támogatásra lenne neked szükséged? Nekem például arra lenne szükségem, hogy tudjak kommunikálni, vagy kellene egy tolmács, mert a török gyerek apukájával csak érintőlegesen megpróbálom kitalálni, amit mond. A nigériai gyereknek az anyja nem beszél pl. csak angolul. Van ugyan egy kapcsolattartó, de én nem rohangálhatok minden órában le a kapcsolattartóhoz, hogy nincs a gyerekek ceruzája, nincs füzet, most nem vitték haza. Tehát ez a baj, hogy nincs is tisztában vele, de elmagyarázni sem tudom neki, egész más a kultúra, óriási különbségek vannak a gyerek viselkedésében és az anya viselkedésében. Tehát, ha egy nigériai szülő idejön, egy európai embernek ez valami egész más. Nekünk is egész más az ő hozzáállása, az iskolarendszerhez az oktatáshoz, minden. És akkor magyarázni, hogy majd a Jézuska, de mi az a Jézuska? Ma azt mesélte, hogy ők elmentek vadászni, tigrist vadásztak és megették a tigrist. Ott volt az anyukája is, ők íjjal lelőtték a tigrist, és megették karácsonykor. Valamit mesélnie kellett, hogy karácsony, de fogalma sincs szerintem, hogy miről van szó. Jelenleg tanítasz-e migráns tanulókat? Igen. Van-e lehetőség az iskolában, osztályban olyan alkalmakra, amikor a gyerekek kölcsönösen bemutatják egymásnak saját kultúrájukat? Igen, erre folyamatosan van lehetőség, amikor valamilyen ünnep van, amikor valamilyen módon előjönnek ezek a magyar hagyományok, népi szokások, én mindig meg szoktam kérdezni, és nálatok milyen. De amikor nem tudnak róla semmit, akkor nem tudom összehasonlítani. Én nem tudom a vietnámi népszokásokat, utána tudok nézni, de az teljesen mindegy, az nem lesz a sajátja. Fontosnak tartod-e ezt, hogy ők is bemutassák a saját kultúrájukat? Igen, fontos lenne, hogy megismerjék, ne csak azt tudják, hogy itt Európában mi az európai szokásrendszer, hanem igenis nézzük már el, legyünk toleránsak, fogadjuk el más népek kultúráját, ez nagyon fontos. Mennyire befogadóak az osztálytársak a migráns tanulókkal szemben? Ez nagyon érdekes, mert addig, amíg kicsik, addig nem kezdik el egymást valamiért piszkálni, nagyon egyéni. Próbálom, hogy ezeket a határokat ne lépjk át, hogy honnan származol, tettünk különbséget közted származásod miatt? Előfordult-e már, hogy a magyar tanulók segítséget nyújtottak a migráns tanulóknak a tanulásban? Az rendszeresen előfordul, segítenek egymásnak, sőt mi több odaülök mellé és segítek, mondjuk, hogy mit segítek. Vannak-e tanári tapasztalataid, miként

lehet a magyar nyelvet tanulókat miképpen lehet nyitottá tenni a migráns tanulók felé? Teljes egészében úgy kell kezelni, hogy ez egy természetes dolog. Mit gondolsz, mennyire aktuális ez a téma? Ez nagyon aktuális, azzal hogy Európa megnyílt igazából rengeteg a külföldi. Magyarország, egy tranzit ország. Nagyon sok a külföldi, sok a vietnámi, a kínai egyre több az orosz megint, úgyhogy ez nagyon aktuális. Nagyon sok olyan országból érkeznek ide, ami nem egy hétköznapi dolog. Fontosnak tartod, hogy foglalkozzanak ezzel a témával? Igen, ez egy fontos dolog, minekután eljönnek ide hozzánk, itt letelepsznek, foglalkozni kell ezzel a kérdéssel. Mit gondolsz, lehet-e pozitív hatással a migráns gyerekek többnyelvűsége a magyar anyanyelvű tanulók fejlődésére? Igen, minden szempontból, mert egyrészt azzal, hogy megismernek egy másik kultúrát, megismernek egy olyan országot, ami nem itt van a szomszédban, ahova a bűdös életben lehet, hogy nem jutna el, de azáltal, hogy ezeket az országokat is megismeri, hogy ezeket az embereket, ezeket a népeket, népszokásokat, ezáltal megtaníttjuk, hogy hogyan kell viselkedni toleráns módon más nemzetekkel. Szerintem nagyon fontos, mert a mai világban amilyen világban élünk, ugye elég kesze-kusza, ugye úgy jönnek-mennek, mindenki össze-vissza. Magyarok is vannak külföldön, ide is jönnek külföldiek, tehát nagyon fontos, hogy toleránsak legyünk az emberekkel, más népcsoporttal szemben. Teljesen mindegy, hogy milyen népcsoport, hogy milyen nemzetiségű az a lényeg, hogy toleránsak legyenek az emberek. Ez egy fontos dolog.

Lehrer B:

Mióta tanítasz? Ebben az iskolában ez a hetedik év, de előtte már tanítottam két évet egy általános iskolában. Milyen saját nyelvtanulói tapasztalataid vannak? Általánosban kezdtem el németet tanulni, utána a gimiben is németet tanultam meg az egyetemen is. Igazából ilyen kintlét az nem nagyon volt, tehát nem jutottam ki így ösztöndíjjal, vagy ilyesmi, úgyhogy amit így németül tanultam, azt itthonról meg könyvekből tudok. Most, hogy már tanítok, meg a doktorival így volt, hogy többet kijárhatok Németországban ilyen csereutakkal, és akkor így tudok echte környezetben németül beszélni. A másik meg a francia volt, amit középiskolában kezdtem és utána ott is az egyetem. A franciából például voltam kint, akkor volt egy ilyen kis ösztöndíjam, amivel kimehettem. Tudod-e ezeket hasznosítani ezeket a tapasztalatokat? Mindenképp, pozitív és negatív irányban is, tehát hogy a régi módszerek, amelyekben én tanultam anno, azokat meg kell haladni. Azt például láttam, hogy így nem fogom csinálni, hogy így elővesszük a könyvet, és megyünk 1-es, 2-es, 3-as feladat, erre képtelen vagyok. A másik volt persze pozitív példám is a középiskolai némettanárom, őt nagyon szerettem, ő nagyon ügyesen dolgozott, és tőle azért nagyon sok mindent átvettem. Én nagyon szeretek

játékokat használni és minden óra eleje általában úgy szokott indulni, hogy a szókincset valamilyen játékos formában elevenítjük fel. Neki nagyon sok játéka volt. Sokat megjegyeztem és most tudom használni őket. Mióta tanítasz migráns gyerekeket? Ez azért nehéz kérdés, mert ugye nálunk vannak migráns gyerekek, de nem sokan és hogyha most így visszagondolok, akkor szerintem az én csoportomban nem is volt a T. előtt más. Most van a két vietnámi kisfiú ebben az ötödikes csoportban. Idén van még egy kilencedikes kislány, aki szintén vietnámi és akkor őt is idén kaptam meg, akkor őket hármukat szeptember óta tanítom. Látsz-e vonzerőt a migráns tanulók nyelvtanulásában, miért? Nálunk ők nagyon jól tudnak már magyarul, nem észrevehető, hogy ők migráns gyerekek és ezért nem nehezebb, illetve nem más őket tanítani németül, mint a másik gyereket. Nagy kihívásnak és feladatnak én nem érzem nálunk, a mi iskolánkban. Gondolod, hogy ez lesz a jövő, hogy a nyelvtanárnak ez is lesz a feladata? Elképzelhető, igen. Biztos, hogy nagyon nagy feladat, nagyon sok plusz munka, erre még külön az adott osztályon belül figyelni, de egy érdekes kérdés, hogy feléjük hogyan kell fordulni. Nekünk egy olyan tapasztalatunk van ezzel, hogy az egyik partneriskolánk Heidelbergben van és ez egy Internationale Gesamtschule. Őket ott külön tanítják, persze vannak óráik, amik benne vannak a rendes osztályukban, ott tényleg érdekes látni, hogy ők, hogy próbálják kezelni ezt a problémát, ezt a sajátosságukat, hogy hozzájuk ennyi migráns gyerek jár. Ők ezt a megoldást találták, hogy van egy év vagy talán kettő, amíg ők külön tanulnak és utána integrálódnak be teljesen az osztályba. Ez is érdekes kérdés, hogy erre van-e itt nálunk szükség, mennyi előnye vagy hátránya van. Nálunk ugye ilyen feladatok nincsenek. Hogyan viszonyulsz ehhez a feladathoz? A saját iskolánkról, magamról beszélve nem nehéz feladat, erre nem kell külön energiát fordítani. Azt, ha a T-nek, vagy másik vietnáminak bármilyen nehézsége lenne németből, azt én ugyanúgy kezelném, hogyha a másiknak nehézsége lenne németből, akkor gyakorolunk, nem a migráns helyzetének tulajdonítanám. De tényleg T-nél azt érzem, hogy ilyen szempontból nincs lemaradva a többiekhez képest. Miben látod a legnagyobb különbséget nyelvtanárként a magyar és a migráns tanulókkal való bánásmód között? Ez biztos egy nehezebb helyzet lenne, én biztos, hogy azt gondolnám, hogy akkor össze kéne ülni tantestületileg, vagy azokkal a tanárokkal, akik tanítják, mert akkor ez valószínűleg mindenkinek egy problémát jelentene. Egy közös megoldást kellene találnunk, hogy hogy segítjük őt, akár tényleg különórákkal vagy az osztályozásban. Más módon, más százalérendszerben, más időpontban, mint a többieket. Mindenképpen meg kéne hagyni neki azt az időszakot, amíg ő behozza azt a lemaradást, ami van neki. Én azt gondolom, hogy ez nem egy ember feladata, nem a magyartanáré, nem a nyelvtanáré, hanem akkor ezt közösen kellene kitalálni a koncepciót. Esetleg iskolai szinten

segítséget kérni. Szerintem ez a fő megoldás, hogy magyarul tanuljon meg minél előbb, minél jobban, mert egyébként olyan ügyesek. A kisgyerekek szívják magukba, tudom, fordítva is így működik, amikor magyarok kimennek Németországba a nyelvtudást. Amikor megvan a nyelvtudása, hogy tud-e matekozni, meg a történelmet tudja-e akkor az már attól is függ, hogy ő mennyire szorgalmas, mennyire érti, mit tud. Szoktál-e differenciáltan dolgozni velük? Nem. Egyébként? Van rá példa, hogy úgy viszem a feladatokat, hogy szétbontva és akkor az egyik így oldja meg, a másik úgy. Lehet az ugyanaz a feladat, csak más irányból közelítjük meg. Van-e valamilyen bevált módszered a migráns tanulókkal? Nincs bevált módszer. Nem tudom, milyen lenne az, hogyha egy olyan gyerkőc jönnek hozzánk, aki még magyarul sem tud, akkor mit csinálnánk. Erre így most nem tudok válaszolni, de biztos, hogy utánajárnék a dolognak, hogy mi az, ami segíti az ő munkáját. Ismersz te bármilyen tananyagot, ami migráns tanulóknak készült? Nem. Azon gondolkodtam, hogy a mi iskolánk nagyon speciális ezzel a nyolc osztályossággal, meg felvételi van, meg minden. Lehet, hogy hozzánk be sem tudna kerülni egy olyan gyerek, aki eleve nem tud olyan szinten magyarul, mint a többiek, mert nem tudná megírni a felvételit és kiesne a szűrőn. Az iskolában van-e valamilyen felzárkóztatás a számukra? Így külön nem tudok róla. Tényleg azt gondolom, ha az adott kisgyerekeknek valamilyen problémája lenne, akkor gondolom, magyartanár első körben felkarolná és utána remélhetőleg a többi tanár kollégát is bevonnák ebbe, de ilyen még nem volt. Mennyire jellemző, hogy a szülők megkeresnek téged a fogadóórán? Szoktak jönni a szülők fogadóórára. Általában az ötödikes szülők szeretik felkeresni a tanárokat és akkor tájékozódnak, hogy mi hogy megy. Mindenkinek van egy fogadóóra időpontja, amikor be lehet telefonálni és be is lehet jönni. Minden héten egy nap ki van jelölve, ezt a szülők tudják. Általában ezt akkor szokták használni tényleg, ha baj van. Általánosságban mit gondolsz, mennyire könnyű vagy nehéz a migráns tanulók beilleszkedése a magyar oktatási rendszerbe? Ha a szülők sem tudnak magyarul, akkor elég nehéz lehet. Az gondolom, hogy egy szimpla általános iskola, ahol egy-két migráns tanuló megjelenik, nem tud mit kezdeni a helyzettel. Ez egy olyan részleg, vannak olyan ágazatok, amelyek külön szakembereket képeznek és nekik meg kellene jelenni segítségnyújtásra. A szülő sem tud segíteni a gyerekeknek és egy idő után a gyerek jobban tud magyarul, mint a szülő. Mit gondolsz, mekkora hangsúlyt fektetnek a szülők a nyelvfejlesztésre? Ez egyéni szeretem, a családnak a beállítottságától függ. Aki szülőként is fontosnak tartja, hogy itt vagyunk, itt élünk, akkor meg kell tanulnunk, akkor biztos, hogy hangsúlyt fektet arra, hogy a gyerek is megtanuljon. Szerinted mennyire könnyű vagy nehéz ezeknek a gyerekeknek elsajátítani az egyes szaktárgyak szaknyelvét? Látsz-e magyar anyanyelvű társaikhoz képest különbséget? Tudsz-e ebben segíteni? Német az

speciális. Biztosan van nehézség. Amikor hozzánk érkeznek, tud magyarul szinte anyanyelvi szinten, akkor nem hiszem, hogy például a fizika nehézséget okoz neki. Mit gondolsz, milyen változtatást igényelne az iskolarendszer, hogy könnyebb legyen ezeknek a gyerekeknek megfelelni az iskolai elvárásoknak? Ahol sokan vannak, kellene egy olyan pedagógus, akár egy magyar mint idegen nyelv tanár, aki ehhez ért. Ő segíthetné a kollégákat, nem feltétlenül csak a gyerekekhez küldeném őt, adhatna továbbképzést, bármilyen kérdésre legyen ott. A teljes elkülönítés szerintem nem jó. Mit gondolsz, hányan ismerik a Zweitsprache fogalmát? El kellene kezdeni kiképezni az ilyen szakembereket. De azt gondolom, hogy magyartanárként nem is kell ismernie. Mit gondolsz, mit tehetne még az iskola? Hívni egy szakembert. Mit gondolsz, mit tehetnél te, mint pedagógus? Lehetne olvasni, továbbképzésekre elmenni. Jelenleg tanítasz-e migráns gyerekeket? Igen. Van-e lehetőség az osztályban vagy az iskolában olyan alkalmakra, ahol a gyerekek kölcsönösen bemutatják egymásnak saját kultúrájukat? Sajnos nem, pedig nagyon jó lenne. Olyan szokott lenni, hogy németórán országismerettel foglalkozunk, akkor bemutathassák saját országukat. Németórán erre van lehetőség. Iskolai szinten is jó lenne. Azt gondolom, hogy ez nem egy ember feladata, hanem iskolai szintű. Fontosnak tartod, hogy legyen ilyen programok? Fontosnak fontosnak tartom, csak ehhez is segítség kellene. Mennyire befogadóak az osztálytársak a migráns tanulókkal szemben? A mi iskolánkban ez nem meghatározó. Előfordult már, hogy segítséget nyújtottak társaiknak a tanulásban? Tudom, hogy minden osztályban főleg az osztályfőnökök foglalkoznak ezzel, hogy ilyen tanulópárokat kialakítsanak. Nálunk van olyan rendszer, hogy a nagyobb osztályból jönnek le korrepetálni, van ilyen, hogy testvérosztály, ahol kölcsönösen segítik egymást. Vannak-e tanári tapasztalataid, miként lehet a magyar nyelvtanulókat nyitottá tenni a migráns tanulók felé? Tapasztalatom az nincs, mert nálunk ez nincs előtérben. Ötleteim lennének, például kultúrhetek szervezése. A mi német partneriskolánkban van ilyen, ott pedig annyiféle náció van. A migráns tanulókat a magyarok felé hogyan lehetne nyitottá tenni? Tapasztalatom nincs, őrizze meg saját tradíciót, de ne utasítsa el a mi kultúránkat, de nem is tudja magát kivonni belőle, iskolai szinten ünnepeljük a nemzeti ünnepeket. Nem tudom, hogy ez mennyire az iskola a feladata, a szülők választották ezt az országot, nyitottnak kell lenniük. Mit gondolsz, mennyire aktuális ez a téma és fontosnak tartod-e, hogy foglalkozzanak vele? Aktuális, de nem foglalkoznak vele. Én az egyetemen foglalkoztam vele, mint Deutsch als Zweitsprache, a magyarral kapcsolatban nem. A migráns kérdés még nincs annyira előtérben, mint Németországban. Mit gondolsz, lehet-e pozitív hatással a migráns gyerekek többnyelvűsége a magyar anyanyelvű tanulók fejlődésére? Biztos jó, ha látja ezt. A mai világban ez tényleg fontos, nyelvtanárnak ez egy

elsődleges feladata, hogy ezt megértesse a diákokkal, hogy muszáj nyelveket beszélnie, nem egyet, hanem minimum kettőt, hármat. Biztos a többi osztálytársat is foglalkoztatja-e, de hogy ez kihat-e a fejlődésükre azt nem tudom, inkább a hozzáállásukat lehet ezzel formálni.

10. A dolgozat magyar nyelvű összefoglalása

A migráns gyermekek idegennyelv-oktatása mint új tanári feladatkör a magyar iskolákban

Dolgozatomban migráns gyerekek nyelvi fejlődésével, valamint nyelvfejlesztésükkel, mint tanári feladattal foglalkozom. A téma iránti érdeklődésem abból fakad, hogy egy mentorprogram keretében migráns gyerekek magyar mint idegen nyelv oktatásával, szaktárgyi felzárkóztatásukkal és a német nyelv megtanításával foglalkozom. A projektet az Agora Alapítvány valósítja meg, az Európai Integrációs Alap támogatásával. Az EIA/2012/ Mentorprogrammal az Integrációért Dél-Alföldön és Budapesten (Midab) és ennek folytatása a Mentorprogrammal az Integrációért Alkalmazásának kiterjesztése (Minta) EIA/2013/1.4.4 mentorprogram keretében. A projekt során a harmadik országból érkező tanulók iskolai és társadalmi integrációját segítjük. A program célcsoportjába tartozó gyerekek többségükben állami közoktatási intézményekbe kerülve kezdik vagy folytatják tanulmányaikat, ahol az egynyelvű magyar iskolarendszerben kell megtanulniuk érvényesülni. Nyelvi akadályoztatásuk miatt azonban a kezdetektől hátrányt szenvednek magyar anyanyelvű társaikhoz képest. A program célja – az egyéni és közösségi mentoráláson túl - a migráns gyermekeket tanító pedagógusok szakmai munkájának segítése, amihez egyelőre még nem áll rendelkezésre sem a gyerekek, sem az őket tanító pedagógusok számára elegendő segédanyag.

Munkám két fő részre tagolódik: az első részben a magyar oktatási rendszer felépítésével, az iskolakötelezettséggel valamint az idegennyelv-oktatással foglalkozom. Tisztázom a migráció fogalmát, majd bemutatom a mentorprogramot, ahol reflektálok mentori tevékenységemre és empirikus kutatást végzek. Konkrét esetekkel foglalkozom, 2 kínai, 2 vietnámi és 1 kazah származású diák nyelvi előrehaladásának folyamatát vizsgálom meg. Ezek a diákok a magyar közoktatásban tanulnak, fő jellegzetességük a többnyelvűség. Kutatásomhoz kérdőívet használok, melynek kérdései három fő szempont köré csoportosulnak: milyen nyelvi képességekkel rendelkeznek a tanulók, melyik nyelveken milyen mértékben jelenik meg az írásbeliség, mennyire motiváltak saját többnyelvűségük kialakításában.

A felhasznált szakirodalom kitér az egyes szakterületek képviselői által szerzett tapasztalatokra, ami számunkra, mint leendő pedagógusoknak lényeges és előremutató: ugyanis a tanárképzésben egyáltalán nem jelenik meg az interkulturalitás témaköre, a

multikulturalitással pedig csak említés szintjén találkozunk. A cél az lenne, hogy a másságot hordozó tanulók segítésére a pedagógusok rendelkezésére álljanak módszerek, eszközök.

A probléma tehát általánosan úgy fogalmazható meg, hogy a meglévő iskolarendszerek a monolingvális társadalmat szolgálják ki, azt feltételezve, hogy mindenki közös nyelvvvel rendelkezik. Tehát a többségi társadalom nyelvén zajlik az oktatás, ami többek között a migráns gyerekek számára is hátrány jelent. A multikulturális társadalmak által létrejött problémákra jellemzően a fejlett nyugati társadalmak például német és angolszász területeken gyorsan reagáltak és indítottak el kutatásokat a problémák megértéséhez ill. születtek programok a problémák megoldására.

Adódott a lehetőség, hogy a német nyelvterületeken használt módszereket vizsgáljam, mivel német és magyar mint idegen nyelv tanárnak készülök. Így a német nyelvterület tapasztalatait hasznosítom munkában, ugyanis ezek a problémák egy nemzetközi mérés által kerültek napvilágra. Németországban akkor kezdtek figyelmet szentelni annak, miként kezeli a német oktatási rendszer a migráns gyerekeket, amikor nem várt eredményeket értek el a PISA-felméréseken, azaz alul teljesítettek. Tanulmányok bizonyították, hogy a gyermekek származása és az iskolai sikereik, előmenetelük összefüggésben állnak egymással. Németországban ezek a gyerekek az oktatási rendszer vesztesei. A felmérések arra motiválták azonban az oktatást, hogy segítséget nyújtsanak a migrációs háttérrel rendelkezőknek.

Ezek a gyerekek nyelvi akadályoztatásuk miatt nehezebben érnek el sikereket az oktatásban, iskolai előrelépésüket gátolja ez a tényező. Kevesen jutnak el közülük az érettségiig, a tanulási eredményeiket tekintve, általában a sor végén vannak. Azonban a kérdés oktatáspolitikai és pedagógiai szempontból is fontossá vált Németországban. A legnagyobb kihívást a német oktatási rendszer jelenti, ami a szociális szelektálást erősíti, ugyanis már a negyedik évfolyamtól különböző iskolatípusokat választhatnak a diákok, ami tovább nehezíti a migráns gyermekek helyzetét. Gyakran ez az idő nem elegendő arra, hogy behozzák nyelvi hátrányukat és szakmai tudásukat, így kisebb eséllyel kerülnek be az erősebb iskolákba. Nehezíti az integrálódásukat az a tényező, hogy gyakran nem kívánnak hosszabb ideig az adott országban tartózkodni, vissza szeretnének utazni saját származási országukba, így kisebb a motiváltságuk a továbbtanulásra. Viszont ha hosszabb ideig tartózkodnak a célországban, akkor nagyobb eséllyel indulnak arra, hogy bekerüljenek az erősebb iskolákba. Valamint jogilag is biztosíthatják magukat, ha hosszabb időre terveznek, hiszen így tudatosan tervezhetik meg életüket és egy biztos tartózkodási státuszt alakítanak ki.

Nemcsak német, hanem nemzetközi kontextusban is felmerült már a kérdés, hogy a gyermekek képzési nyelvi feltételeit és a képzési folyamat nyelvi felépítését összehangolják.

Így lenne lehetőségük a kétnyelvűsége, már ilyen formában tudnának intézményes keretek között tanulni. A problémát azonban az okozza, hogy a német nyelvet inkább, mint egy eszközt tekintik, ami segít nekik a megértésben és saját maguk megértetésében, számukra azonban nem ez a kulcs a tanulási sikerekhez. Így az anyanyelv a célországban is sokkal dominánsabb marad, a német nyelv háttérbe szorul.

Otthoni környezetben legtöbbször anyanyelvüket használják, ritkábban a német nyelv köznyelvi formáját, ami nem keverendő össze a német nyelv iskolai változatával. Az iskolában elsajátított német nyelv ugyanis más tulajdonságokkal rendelkezik, mint az otthon használatos köznyelvi forma. Formai sajátosságokat hordoz ill. a különböző területeknek megfelelően szakszavakat is tartalmaz. A kommunikáció szöveggént teljesebb ki, ami összefüggő, jelentéshordozó, konkrét, illusztratív elemeket tartalmaz. Tehát a köznap nyelv és az iskolai német között mind struktúrájában, mind a szövegek felépítésében különbség van. A legfőbb nehézség az egyre komplikáltabb struktúrájú szövegek, az elvont formai jegyek ill. a szakszavak.

Ezen kívül másként megy végbe a szocializálódás folyamata: nem olvasnak német anyanyelvű társaikhoz hasonlóan német könyveket, a saját kultúrájuknak megfelelő könyveket, játékokat választanak ill. nem tudnak otthoni környezetben gyakorolni, így ez teljes mértékben az iskola feladatává vált. Ezáltal már nem csak a német nyelvi órák feladata ennek a nyelvnek a megtanítása, fejlesztése, hanem minden egyes óra alapvető feladatává vált.

A kutatás témája tehát, hogy a migráns gyerekek saját egyéni többnyelvűségük kialakításában milyen segítséget kaphatnak. A többnyelvűség kiteljesedésében az intézmény kínálja nekik az idegen nyelveket. Azonban kérdéses, hogy milyen szinten sajátították el anyanyelvüket, mennyire bírnak a magyar nyelvet és képesek-e a meglévő tudásukra építeni és a magyar nyelv közvetítésével egy újabb idegen nyelvet megtanulni.

A migráns gyerekek idegennyelv-oktatását, mint új tanári feladatkört jelöltem meg dolgozatomban. Ennek oka, hogy számuk folyamatosan növekszik és a téma Magyarországon is aktuálissá válik. Az iskolarendszerből adódóan ugyanis már általános iskolában kell a közoktatásban tanulóknak legalább egy idegen nyelvet elsajátítani. Ezeken az órákon a magyar tölti be a közvetítő nyelv szerepét. Interjút készítettem ezért olyan nyelvtanárokkal, akik már szembesültek a problémával. A kérdések főként arra irányultak, hogy mennyiben tudják tanárként saját nyelvtanulói tapasztalataikat felhasználni, látnak-e vonzerőt a migráns tanulók nyelvtanulásában ill. vannak-e bevált módszereik, eszközeik, amelyekkel dolgoznak.

Véleményem szerint, fiatal tanárként egy olyan problémával foglalkozom, amely önálló kutatást igényel és elmondható, hogy ezek a gyerekek sajátos bánásmódot igényelnek, szükség van a támogatásukra. Számomra, mint tanárjelölt, fontos, hogy segítsem a migráns tanulók beilleszkedését, tudjak velük differenciáltan dolgozni és tudjak együttműködni az őket tanító pedagógusokkal, szülőkkel. Úgy gondolom, hogy az iskolai mentorprogram hozzájárul ahhoz, hogy megkönnyítsük integrálódásukat, segíti az őket tanító pedagógusokat és kapcsolatot ápol szülő-pedagógus között.